

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av Europaavtalet med Bulgarien och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och i protokollet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det Europaavtal om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater å ena sidan och Bulgarien å andra sidan, som ingicks i Bryssel den 8 mars 1993, samt protokollet om anpassningen av avtalet till följd av Finlands, Sveriges och Österrikes anslutning till Europeiska unionen.

Europaavtalet gäller dels frihandeln, dels den politiska dialogen mellan Bulgarien och Europeiska unionen. Avtalet innehåller dessutom bestämmelser om bl.a. arbetskraftens rörlighet, etablering av företag, handel med tjänster, betalningar och kapital.

Avtalet innehåller också bestämmelser som anknyter till samverkan på olika områden och till utvecklande och förbättrande av tillhörande regler. Den ledande principen avser harmonisering av den bulgariska lagstiftningen till gemenskapsreglerna. Målet är en successiv förbättring av Bulgariens beredskap för en anslutning till EU. Enligt avtalets inledning inser parterna att Bulgariens slutliga mål är att bli medlem i Europeiska unionen.

Enligt artikel 102 i anslutningsakten har Finland förbundit sig att från och med den 1 januari 1995 tillämpa bestämmelserna i de

avtal som anges i artikel 103.1. Sådana avtal är bl.a. Europaavtalen som Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater ingått med Bulgarien, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien och Ungern. Särskilda protokoll har upprättats om den anpassning av avtalet som måste göras till följd av Finlands och de övriga nya medlemsstaternas anslutning. Europeiska unionens råd antog dessa protokoll den 10 maj 1999 och de undertecknades för Bulgariens del i Bryssel den 30 juni 1999. Anpassningsprotokollet har gjort det möjligt att inge avtalet för formellt godkännande.

I sak innebär protokollen att avtalsbestämmelsen i artikel 102 i Finlands anslutningsakt verkställs. Protokollen innebär sålunda inte några faktiska ändringar i de sex nämnda Europaavtalen, utan situationen förblir densamma som vid tidpunkten för undertecknandet av den finska anslutningsakten.

Propositionen ansluter sig inte till budgetpropositionen. Till propositionen hör ett förslag till lag om införande av vissa bestämmelser i avtalet och i protokollet. Avtalet och protokollet träder i kraft när samtliga parter har godkänt dem i enlighet med sina nationella förfaranden. Meningen är att lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet och protokollet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens mål och de viktiga förslagen

1.1. Avtalets bakgrund

Europeiska gemenskapen har ingått Europaavtal med tio centraleuropeiska länder (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern). De är breda avtal med delad behörighet och de omfattar dels frihandel, dels bestämmelser om politisk dialog och mera samarbete på många olika områden. Däremot är Europaavtalen inte lika brett utlagda och omfattande som EES-avtalet. I inledningen till samtliga Europaavtal nämns att slutmålet är medlemskap i Europeiska unionen.

Europaavtalen är avtal om associering enligt artikel 238 i EG-fördraget (nuvarande artikel 310 EG). Det är fråga om avtal med delad behörighet, vilka innehåller bestämmelser som omfattas av såväl gemenskapens som medlemsländernas kompetens. Gemenskapen har exklusiv behörighet i fråga om de handelspolitiska bestämmelserna i Europaavtalen. De flesta andra samarbetsområden i avtalet innehåller däremot frågor som också omfattas av medlemsländernas kompetens. Avtalen skall därför godkännas av såväl gemenskapen som medlemsländerna. De är i princip alla av samma typ, men vissa landsvisa skillnader finns dock.

Europaavtalet med Bulgarien undertecknades i Bryssel den 8 mars 1993 och det trädde i kraft den 1 februari 1995. I enlighet med artikel 102 i anslutningsakten har Finland förbundit sig att tillämpa det från och med den 1 januari 1995 med stöd av artikel 103.1 i anslutningsakten.

1.2. Avtalets huvudsakliga innehåll

Europaavtalen gäller frihandel och politisk dialog och dessutom innehåller de bestämmelser om bl.a. arbetskraftens rörlighet, etablering av företag, handel med tjänster, betalningar och kapital.

Avtalen innehåller också bestämmelser om samverkan på olika områden och bestämmel-

ser som avser att utveckla och förbättra motsvarande regler. Den ledande principen är en harmonisering av den bulgariska lagstiftningen till gemenskapsreglerna på de samarbetsområden som avtalet täcker. På detta sätt eftersträvas successivt bättre förutsättningar för Bulgarien att ansluta sig till Europeiska unionen. Bestämmelserna som reglerar samarbetsområdena är mycket generella och syftet är att stödja tillskapandet av institutioner på respektive område samt dessa institutioners verksamhet. Om det behövs kommer associeringsrådet och associeringskommittén att fastställa lämpliga metoder för att utveckla samarbetet.

Europaavtalen administreras av associeringsråd som sammanträder minst en gång om året på ministernivå. Associeringsråden följer genomförandet av avtalen och ger, om det behövs, rekommendationer om ändringar eller kompletteringar. Associeringskommittéerna behandlar på tjänstemannanivå frågor som gäller avtalen.

1.3. Avtalets politiska betydelse

Genom Europaavtalet upprättas en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater samt Bulgarien. Ett syfte med arrangemanget är att skapa en ram för dialog mellan parterna för att möjliggöra att det utvecklas nära politiska förbindelser. Till detta hör regelbundna politiska samråd på högsta nivå. Vid dessa kan alla frågor som intresserar båda parterna behandlas för att stödja omvandlingsprocessen och samordna ställningstaganden som rör utrikespolitiken. Unionen och dess medlemsländer för den politiska dialogen med Bulgarien i enlighet med fastställda former. På ministernivå förs de bilaterala politiska samtalen i associeringsrådet. För utvecklandet av de politiska förbindelserna innebär avtalet ett bättre institutionellt ramverk på multilateral nivå. Avtalet innehåller också bestämmelser om dialog på parlamentarisk nivå.

Finlands bilaterala politiska förbindelser med Bulgarien har utvecklats gynnsamt. Det bör konstateras att de bilaterala politiska rela-

tionerna inte ersätts av Europaavtalet utan att detta utgör en komplettering av dem.

1.4. Avtalets handelspolitiska betydelse

Avtalet kommer att ha nya positiva effekter. Detta beror på att de bilaterala handelsavtal som funnits mellan Finland och Bulgarien före Finlands anslutning till EU inte har varit lika heltäckande som Europaavtalet. De bilaterala handelsavtalen sades upp då Finland blev medlem av EU.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Avtalet upprättar ett frihandelsområde mellan parterna och har sålunda stor betydelse för utvecklingen av handelsutbytet mellan EU och Bulgarien. Parternas medgivanden är dock asymmetriska till sin karaktär i den meningen att de av EU beviljade förmånerna är betydligt större än de bulgariska. De övergångsperioder som EU tillämpar är också märkbart kortare än de som tillämpas av Bulgarien. EU slopar tullarna på de flesta industriprodukterna så gott som genast, inom känsliga branscher inom fem år, medan Bulgarien, beroende på bransch, får ha övergångsperioder mellan tre och nio år. I fråga om jordbruksvaror och bearbetade jordbruksprodukter beviljar parterna varandra ömsesidiga koncessioner som man fortsättningsvis kommer att förhandla fram årligen.

På området för ekonomiskt samarbete och handel erbjuder Europaavtalet bättre möjligheter till samarbete och export även för Finland och för finska företag i jämförelse med tredje länder. I detta sammanhang är det inte möjligt att bedöma de ekonomiska verkningarna av agerandet som hör samman med den nya typen av samarbete. Beslutsfattandet som gäller dem sker inom ramen för statsbudgeten.

2.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar med avseende på organisation eller personal. De möten med associeringsråden och kommitté-

erna som administrationen av avtalet medför kan skötas med nuvarande personal på det sätt som normal praxis förutsätter.

2.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har inga omedelbara miljökonsekvenser. Den syftar dock till en säkrare användning av kärnenergin (artikel 80) och till att utveckla och stärka samarbetet om miljö och människornas hälsa. Avtalet innehåller flera samarbetsområden inom miljövården (artikel 81). Dessutom kan det också antas att avtalet för sin del kommer att bidra till en harmonisering av den bulgariska miljölagstiftningen med motsvarande EG-lagstiftning.

2.4. Verkningar på olika nationalitetsgruppers ställning

Propositionen syftar för sin del till bättre rättssäkerhet och jämlikhet på arbets- och sociallagstiftningens område för sådana medborgare i de avtals slutande staterna som vistas lagligen i landet. Avtalet förutsätter bl.a. att medborgare i associeringslandet inte får diskrimineras i fråga om t.ex. arbetsförhållanden, löner eller uppsägning. Man försöker också beakta och samordna pensionsförmånerna oberoende av det land som arbetet utförts i. Avtalet påverkar inte de regler som gäller för inresa i en medlemsstat.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag i utrikesministeriet. Utlåtande har inbegärts av handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet och miljöministeriet samt av Finlands Bank, konkurrensverket och tullstyrelsen.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Med beaktande av Europaavtalens omfång

och det faktum att Europaavtalet med Bulgarien har publicerats i sin helhet i den svenska specialutgåvan 1994 av Europeiska gemenskapernas officiella tidning (kapitel 11: Relationer med omvärlden, volym 39, EGT L

358, s. 1) har till denna proposition bifogats den egentliga avtalstexten och därutöver endast de avtalsbilagor och protokoll som är av betydelse för riksdagens godkännande.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalets innehåll

I avtalets inledning konstateras att det är Bulgariens slutliga mål att bli medlem i gemenskapen och att associeringen kommer att hjälpa Bulgarien att uppnå detta mål.

I *artikel 1* upprättas en associering mellan EU och Bulgarien och uppräknas associeringens syften.

AVDELNING I

POLITISK DIALOG

Artikel 2–5 beskriver den politiska dialogen. Den politiska dialogen är en betydelsefull del av avtalet och hör till EU-medlemsstaternas kompetens. I *artikel 2* konstateras att parterna etablerar en regelbunden dialog som bl.a. främjar en integrering fullt ut av Bulgarien i samfundet av demokratiska nationer samt en tillnärmning mellan parternas ståndpunkter i säkerhetsfrågor. I *artikel 3* konstateras att möten vid behov skall äga rum mellan Europeiska rådets ordförande och ordföranden för Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och Bulgariens president, å andra sidan. På ministernivå förs den politiska dialogen i associeringsrådet. I *artikel 4* uppräknas andra förfaranden och mekanismer för dialogen. Enligt *artikel 5* äger dialogen på parlamentsnivå rum inom ramen för parlamentariska associeringskommittén.

AVDELNING II

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 6 och 7 innehåller de allmänna principerna. I *artikel 6* hänvisas till KSSE-slutakten från Helsingfors och Parisstadgan om demokratins och marknadsekonomin principer och respekten för de mänskliga rättigheterna. Enligt *artikel 7* omfattar associeringen en övergångsperiod på högst tio år, uppdelad i två på varandra följande etapper om fem år vardera. Associeringsrådet skall

regelbundet kontrollera tillämpningen av avtalet och genomförandet av de ekonomiska reformerna i Bulgarien.

AVDELNING III

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 8 innehåller bestämmelsen om upprättandet av ett frihandelsområde och fastställer övergångsperioderna. Den bastullsats från vilken de gradvisa sänkningarna skall företas är för varje produkt den tullsats som faktiskt tillämpades generellt dagen före ikraftträdandet av avtalet.

KAPITEL I

Industriprodukter

I *artikel 9–18* konstateras i sak att bulgariska industriprodukter har tull- och kvotfritt tillträde till marknaden i EU-området, med undantag för vissa känsliga produkter som har en övergångsperiod om tre år. På motsvarande sätt får gemenskapen tull- och kvotfritt marknadstillträde i Bulgarien för vissa av sina produkter när avtalet träder i kraft. För känsliga produkter inom olika branscher gäller en övergångsperiod mellan tre och nio år från dagen för ikraftträdandet. *Artikel 16* gäller den ordning som skall tillämpas på textilprodukter (protokoll 1). *Artikel 17* gäller den ordning som skall tillämpas på kol- och stålprodukter (protokoll 2).

KAPITEL II

Jordbruk

I *artikel 19–22* bestäms de arrangemang som gäller för jordbruket. För råvaror gäller i praktiken ett tredelat system (bilaga I, XI, XIIa, XIIb, XIII och XIV) som grundar sig på konsolidering av fördelarna som mest gynnad nation, plus de varor för vilka ingen importavgift utan endast tullar uppbärs enligt gemenskapens gemensamma jordbrukspoli-

tik. För nöt- och fjäderfäkött, andra köttprodukter, frukt och grönsaker samt safter beviljar gemenskapen koncessioner inom ramen för vilka sänkta tullar/importavgifter tillämpas. På handeln med bearbetade produkter (protokoll 3) tillämpas likaså vissa tariffmedgivanden. I artikel 22 bestäms att en skydds klausul (artikel 31), som gör det möjligt att tillgripa ensidiga skyddsåtgärder om det behövs, skall tillämpas på handeln med jordbruksprodukter.

KAPITEL III

Fiskerinäringen

Artikel 23 och 24 innehåller bestämmelser om fiskeriprodukter.

KAPITEL IV

Gemensamma bestämmelser

Artikel 25–37 innehåller de gemensamma bestämmelserna för handeln mellan parterna. I artikel 26 bestäms att inga nya import- eller exporttullar eller kvantitativa restriktioner kommer att sättas i kraft. Om beskattningssmässig likvärdighet för parternas produkter bestäms i artikel 27. Enligt artikel 28 hindrar avtalet inte att tullunioner upprättas. I artikel 29 ingår bestämmelser om undantagsåtgärder. I artikel 30 regleras dumpning. Artikel 31 innehåller bestämmelser om importstörningar. Artikel 32 innehåller en klausul om otillräckligt utbud.

Artikel 33 gäller statliga monopol som skall anpassas så att det fem år efter ikraftträdandet av avtalet inte föreligger någon diskriminering mellan parterna. I artikel 34 bestäms om skyddsåtgärder. I artikel 35 finns en bestämmelse om ursprungsregler (protokoll 4). I artikel 36 uppräknas undantag som är motiverade av den allmänna moralen, den allmänna ordningen eller den allmänna säkerheten. Artikel 37 gäller särskilda bestämmelser som skall tillämpas på handel mellan Bulgarien å ena sidan och Spanien och Portugal å andra sidan (protokoll 5).

AVDELNING IV

ARBETSTAGARNAS RÖRLIGHET, ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

KAPITEL I

Arbetstagarnas rörlighet

Enligt *artikel 38* får bulgariska medborgare som är lagligen anställda i en medlemsstat inte diskrimineras på grund av sin nationalitet, beträffande arbetsförhållanden, avlöning eller avskedande. Även en arbetstagares make/maka och barn har tillträde till medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har rätt att arbeta i denna. Undantag utgör dock säsongarbetare och arbetstagare som kommer till landet med stöd av bilaterala avtal enligt artikel 42. Detta hindrar dock inte att medlemsstaten tillämpar en bestämmelse som eventuellt ingår i ett bilateralt avtal enligt artikel 42 och som är förmånligare för arbetstagarens familjemedlem. Enligt artikel 38.2 skall Bulgarien garantera motsvarande rättigheter för unionsstaternas medborgare som är lagligen anställda i Bulgarien och för deras makar och barn, som är lagligen bosatta i Bulgarien, om inte annat följer av de bestämmelser som skall tillämpas.

Enligt artikel 59 avser avtalets bestämmelser inte fri rörlighet för arbetskraften, utan varje enskild medlemsstat skall genom uppehålls- och arbetstillstånd ha rätt att bestämma om associeringslandets medborgares inresor i enlighet med sina egna nationella regler. På arbete som utförs i Finland tillämpas finsk arbetslagstiftning. En förutsättning för att arbetstillstånd skall beviljas är dessutom att utlänningens löne- och arbetsvillkor är förenliga med gällande kollektivavtal.

Utlänningars inresa i Finland och deras vistelse och arbete här regleras i utlänningslagen (378/1991). Tillämpningen av reglerna om arbetstillstånd fastställs i utlänningsförordningen (142/1994) samt i den föreskrift (M 2/1999) som arbetsministeriet utfärdat med stöd av förordningen. Familjemedlemmar till en arbetstagare beviljas arbetstillstånd utan arbetsmarknadspolitisk prövning för en tidsperiod som bestäms enligt familjens uppe-

hållstillstånd. Permanent uppehållstillstånd beviljas efter två års vistelse i landet. En person som fått permanent uppehållstillstånd och dennes familjemedlemmar kan arbeta utan arbetstillstånd.

Artikel 39 innehåller bestämmelser om samordning av den sociala tryggheten. Enligt dessa skall fullgjorda försäkrings-, arbets- eller bosättningsmånader för bulgariska arbetstagare, som arbetar i en EU-stat, och för deras familjemedlemmar adderas bl.a. med tanke på pensioner. Enligt den andra strecksatsen i artikeln kan i denna strecksats angivna pensioner fritt överföras enligt den betalande medlemsstatens lagstiftning. För det tredje får bulgariska arbetstagare familjebidrag för sina familjemedlemmar på medlemsstatens territorium. Bulgarien beviljar för sin del motsvarande rättigheter till familjebidrag (andra och tredje strecksatsen) för de EU-medborgare och deras familjemedlemmar som vistas på bulgariskt territorium.

Enligt *artikel 40* skall associeringsrådet genom beslut anta lämpliga bestämmelser och administrativa regler för att genomföra det mål som fastställs i föregående artikel. Rådets bestämmelser får dock inte påverka de rättigheter och skyldigheter som enligt *artikel 41* uppkommer genom bilaterala avtal mellan Bulgarien och medlemsstaterna, om dessa avtal föreskriver en mera gynnsam behandling av medborgare från Bulgarien eller medlemsstaterna.

De ovannämnda avtalsbestämmelserna har inga direkta effekter på dagens läge vid sammanjämkningen av den sociala trygghetslagstiftningen i Finland och i Bulgarien. I *artikel 39* har inskrivits ett mål som i sinom tid genomförs genom associeringsrådets beslut.

I *artikel 42* konstateras att de möjligheter till tillgång till anställning för bulgariska arbetstagare som erbjuds i medlemsstaterna enligt bilaterala avtal bör bevaras och om möjligt förbättras. Associeringsrådet skall undersöka möjligheterna att erbjuda andra förbättringar.

Enligt *artikel 43* skall associeringsrådet under den andra etappen enligt *artikel 7* eller tidigare undersöka ytterligare möjligheter att förbättra arbetstagarnas rörlighet och avge rekommendationer i detta avseende.

Enligt *artikel 44* skall EG ge Bulgarien

tekniskt bistånd för inrättandet av ett socialt trygghetssystem med tanke på att underlätta omstruktureringen av arbetskraftsresurserna som en följd av den ekonomiska omstruktureringen.

KAPITEL II

Etablering

Artikel 45–55 gäller etablering. Parterna garanterar bolag, dotterbolag och filialer på varandras territorier en likställd behandling. Utgångspunkten är att diskrimineringen skall försvinna i så stor utsträckning som möjligt.

Artikel 46 och *50* innehåller bestämmelser om finansiella tjänster. I *artikel 51* redogörs för de avvikelser som gäller vid etablering (t.ex. omstrukturering i någon bransch). Avvikelseerna har som tidsgräns sju år efter ikraftträdandet av avtalet.

KAPITEL III

Tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Bulgarien

Artikel 56–58 reglerar tillhandahållandet av tjänster. I *artikel 56.1* påpekas att parterna åtar sig att tillse att även bolag som inte är etablerade på den andra partens territorium så småningom får erbjuda sina tjänster.

I *artikel 56.2* påpekas att ett bulgariskt bolag som är etablerat i någon medlemsstat skall ha rätt till interna förflyttningar av arbetstagare på vissa villkor. På motsvarande sätt skall inresa på vissa villkor tillåtas för personer i nyckelställning eller särskilda uppgifter i samband med tillhandahållandet av tjänster. När de i avtalet angivna villkoren uppfylls, kan de avsedda uppehålls- och arbetstillstånden beviljas enligt de regler som gäller i Finland, om vistelsens art förutsätter arbetstillstånd.

I *artikel 57* förbinder sig parterna att beträffande internationell sjötransport faktiskt tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på kommersiella grunder. Beträffande luft- och landstransporter träffas överenskommelse om det ömsesidiga marknadstillträdet i ett senare skede i särskilda transportavtal.

KAPITEL IV

Allmänna bestämmelser

Innehållet i *artikel 59* har redan behandlats i samband med artikel 38. I artikel 59 konstateras dessutom att bestämmelserna i avdelning IV, kapitel II, III och IV skall anpassas gradvis i enlighet med Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

AVDELNING V

BETALNINGAR, KAPITAL, KONKURRENSBESTÄMMELSER OCH ANDRA EKONOMISKA BESTÄMMELSER, TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING

KAPITEL I

Löpande betalningar och kapitalrörelser

Enligt *artikel 60* åtar sig parterna att tillåta alla betalningar i fritt konvertibel valuta i den omfattning som de transaktioner som ligger till grund för betalningarna gäller enligt avtalet liberaliserad rörlighet av varor, tjänster eller personer mellan parterna.

Enligt *artikel 61* skall parterna garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning samt repatriering av vinster. Fri rörlighet för kapital och repatriering av vinster garanteras vid utgången av det femte året för alla investeringar i samband med att gemenskapsmedborgare som bedriver verksamhet i Bulgarien etablerar sig som egenföretagare.

Enligt *artikel 62* skall parterna inom fem år vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga villkoren för en fortsatt gradvis tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

Artikel 63 ger Bulgarien, tills den bulgariska valutan är helt konvertibel, möjlighet att under exceptionella omständigheter tillämpa växlingsrestriktioner i samband med beviljande av eller upptagande av krediter, inom ramen för vad som är tillåtet av Internationella valutafonden.

KAPITEL II

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

Enligt *artikel 64* är alla avtal mellan företag i syfte att begränsa konkurrensen, missbruk av en dominerande ställning och allt statligt stöd som snedvrider konkurrensen oförenligt med avtalet. Detta motsvarar artikel 85.1 i EG-fördraget (nuvarande artikel 81 EG), som är en av gemenskapens viktigaste konkurrensregler samt artikel 86 (nuvarande artikel 82 EG; dominerande marknadsställning) och artikel 92 (nuvarande artikel 87 EG; statligt stöd). Bestämmelser om undantag i fråga om Bulgariens statliga stöd ingår i artikel 64.4, 64.5, 64.6 och 64.8.

Enligt *artikel 65* försöker parterna undvika importrestriktioner i betalningsbalanssyfte och dessa skall meddelas i god tid.

I *artikel 66* konstateras att i fråga om offentliga företag eller företag som har medgetts särskilda rättigheter skall associeringsrådet säkerställa upprätthållandet av principerna i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt i artikel 90 (nuvarande artikel 86 EG).

I *artikel 67* bekräftar Bulgarien att landet fortfar att förbättra skyddet av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt. Samtidigt ansluter sig Bulgarien till de multilaterala konventionerna om detta.

Enligt *artikel 68* anser parterna det önskvärt att möjliggöra tilldelning av offentliga kontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval.

KAPITEL III

Tillnärmning av lagstiftning

I *artikel 69* medger parterna att en viktig förutsättning för Bulgariens ekonomiska integration i gemenskapen är en tillnärmning av lagstiftningarna. I *artikel 70* räknas de områden upp där tillnärmningen är särskilt viktig (bl.a. tulllagstiftning, bolagslagstiftning, banklagstiftning, bolagsredovisning, bolagsbeskattning). Enligt *artikel 71* skall EG ge Bulgarien tekniskt bistånd för genomförandet av dessa åtgärder.

AVDELNING VI**EKONOMISKT SAMARBETE**

I *artikel 72–97* behandlas ekonomiskt samarbete på olika områden. Politik och andra åtgärder skall utformas för att få till stånd ekonomisk utveckling i Bulgarien.

Samarbetsområden är: industriellt samarbete (*artikel 73*), främjande och skydd av investeringar (*artikel 74*), jordbruks- och industristandarder och bedömning av överensstämmelse (*artikel 75*), samarbete inom vetenskap och teknik (*artikel 76*), utbildning (*artikel 77*), jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri (*artikel 78*), energi (*artikel 79*), säkerhet inom kärnenergiområdet (*artikel 80*), miljö (*artikel 81*), transport (*artikel 82*), telekommunikation och posttjänster (*artikel 83*), bank- och försäkringsväsen och andra finansiella tjänster (*artikel 84*), samarbete beträffande revision och finansiell kontroll (*artikel 85*), monetär politik (*artikel 86*), tvättning av pengar (*artikel 87*), regional utveckling (*artikel 88*), socialt samarbete (*artikel 89*), turism (*artikel 90*), små och medelstora företag (*artikel 91*), information och den audiovisuella sektorn (*artikel 92*), konsumentskydd (*artikel 93*), tull (*artikel 94*), statistiskt samarbete (*artikel 95*), ekonomiska aspekter (*artikel 96*) och narkotika (*artikel 97*). Bestämmelserna om detta är i regel generella och av målsättningskaraktär.

AVDELNING VII**KULTURELLT SAMARBETE**

I *artikel 98* uppräknas olika områden för kulturellt samarbete.

AVDELNING VIII**EKONOMISKT SAMARBETE**

I *artikel 99–104* omnämns källor för ekonomiskt bistånd, t.ex. Europeiska investeringsbanken, PHARE-planen och ekonomiskt

bistånd inom ramen för G-24. I *artikel 101* konstateras att målsättningarna och områdena för gemenskapens ekonomiska bistånd skall fastställas i ett vägledande åtgärdsprogram som parterna skall underrätta associeringsrådet om. I *artikel 102* påpekas att syftet med G-24 biståndet bl.a. är att införa konvertibilitet för den bulgariska valutan. I *artikel 103* fastställs att det ekonomiska biståndet skall utvärderas på grundval av de behov som uppstår och enligt Bulgariens utvecklingsnivå, med beaktande av den bulgariska ekonomins upptagningsförmåga. I *artikel 104* påpekas att gemenskapens bidrag skall ges i nära samordning med bidrag från andra källor.

AVDELNING IX**INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER**

Artikel 105–110 innehåller bestämmelser om associeringsrådet. Rådet skall övervaka avtalets genomförande. Det sammanträder på ministernivå en gång om året och när omständigheterna kräver det. Associeringsrådet undersöker alla frågor av betydelse inom ramen för avtalet samt alla andra internationella frågor av gemensamt intresse för parterna.

Associeringsrådet består av medlemmarna i EU-rådet och medlemmar i kommissionen samt av medlemmar i den bulgariska regeringen. I rådet är en medlem av EU-rådet och en medlem av bulgariska regeringen i tur och ordning ordförande enligt bestämmelserna i arbetsordningen. I associeringsrådet kan representationen även skötas genom ställföreträdare.

Associeringsrådet har befogenhet att fatta beslut i syfte att uppnå målen i avtalet. Besluten är bindande för parterna, och parterna skall vidta de åtgärder som behövs för att genomföra besluten. Associeringsrådet kan även avge rekommendationer.

Associeringsrådet utarbetar sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan de båda parterna.

Var och en av parterna kan hänskjuta en

tvist om tillämpningen eller tolkningen av avtalet till associeringsrådet som kan bilägga tvisten genom ett beslut. Om det inte är möjligt att bilägga tvisten i associeringsrådet skall skiljeförfarande användas.

Associeringsrådet biträds av en associeringskommitté, som består av företrädare för medlemmarna i EU-rådet och kommissionen samt företrädare för den bulgariska regeringen, vanligtvis på högre tjänstemannanivå. Associeringsrådet fastställer associeringskommitténs uppgifter i sin arbetsordning, och dessa skall särskilt inbegripa förberedelse av rådets sammanträden och hur kommittén skall fungera. Associeringsrådet kan delegera sina befogenheter till associeringskommittén.

Artikel 111–113 innehåller bestämmelser om den parlamentariska associeringskommittén. Enligt artiklarna skall en parlamentarisk kommitté inrättas som ett forum för medlemmarna i det bulgariska parlamentet och Europaparlamentet där de kan träffas och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

I *artikel 114* åtar sig parterna att säkerställa att deras medborgare har tillgång till behöriga domstolar. *Artikel 115* innehåller de avvikelser som tillåts. I *artikel 116* utreds diskrimineringsbestämmelserna inom avtalets tillämpningsområde.

I *artikel 117* påpekas att när produkter med ursprung i Bulgarien importeras till gemenskapen skall de inte medges en gynnsammare behandling än den som tillämpas av medlemsstaterna sinsemellan samt att den behandling som medges Bulgarien enligt avdelning IV och kapitel I i avdelning V inte skall vara mer gynnsam än den som tillämpas av medlemsstaterna sinsemellan.

I *artikel 118–123* ingår närmare bestämmelser om genomförandet och ikraftsättandet av avtalet.

Enligt *artikel 124*, tredje stycket skall avtalet då det träder i kraft ersätta avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Bulgarien om handel och ekonomiskt och kommersiellt samarbete, undertecknat i Bryssel den 8 maj 1990.

I *artikel 125* ingår närmare bestämmelser om vad som avses med "dagen för avtalets ikraftträdande".

2. Anpassningsprotokollets innehåll

2.1. Allmänt

Enligt artikel 102 i anslutningsakten har Finland förbundit sig att från och med den 1 januari 1995 tillämpa bestämmelserna i de avtal som anges i artikel 103.1. Dessa avtal är bl.a. de Europaavtal som Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater ingått med Bulgarien, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien och Ungern. Om anpassningarna i dessa avtal till följd av Finlands och de andra nya medlemsstaternas (Sverige och Österrike) anslutning har särskilda protokoll upprättats, och dessa har undertecknats av Bulgarien och EU-staterna i Bryssel den 30 juni 1999.

I sak innebär protokollet med Bulgarien att fördragsbestämmelsen i artikel 102 i akten om Finlands anslutning verkställs. Protokollet innebär sålunda inga faktiska ändringar i Europaavtalet med Bulgarien, utan situationen förblir densamma som vid tidpunkten för Finlands undertecknande av anslutningsakten. Jämfört med dagens läge medför protokollet varken ekonomiska eller politiska förändringar eftersom Finland har följt bestämmelserna i Europaavtalet med Bulgarien sedan den 1 januari 1995.

Protokollen träder i kraft när samtliga parter till de sex Europaavtalen och Finland, Sverige och Österrike har godkänt dem.

2.2. Protokollets innehåll

Artikel 1 i protokollet innehåller en bestämmelse om att Finland, Sverige och Österrike blir avtalsslutande parter i Europaavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan.

Enligt artikel 2 får den finska och den svenska språkversionen av texten till Europaavtalet och dess bilagor, protokoll och förklaringar samma giltighet som originaltexterna.

I artikel 3 bestäms att anpassningsprotokollet som utgör en integrerad del av Europaavtalet skall godkännas i enlighet med parternas nationella förfaranden.

Enligt artikel 4 träder protokollet i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att parterna underrättat varandra om att förfarandet enligt artikel 3 har slutförts.

Enligt artikel 5 är generalsekretariatet för Europeiska unionens råd depositarie för protokollet.

Enligt artikel 6 upprättas protokollet i två exemplar på tolv språk, vilka samtliga texter är lika giltiga.

3. Lagförslag

1 §. Lagens 1 § innehåller en bestämmelse som sätter i kraft de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaavtalet med Bulgarien och i anpassningsprotokollet.

2 §. Lagens 2 § innehåller en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om verkställigheten kan utfärdas genom förordning av republikens president.

3 §. Det förslås att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president samtidigt som Europaavtalet med Bulgarien och anpassningsprotokollet träder i kraft för Finlands del.

4. Ikraftträdande

Enligt artikel 124, första stycket, i Europaavtalet skall avtalet godkännas av de avtalslutande parterna enligt deras egna förfaranden. Avtalet och anpassningsprotokollet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmält att godkännandeförfarandena har avslutats. Vid tidpunkten för avlåtandet av propositionen har Danmark, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Sverige och Tyskland anmält godkännande. Det föreslås att den lag som ingår i propositionen skall träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs i förordning av republikens president samtidigt som avtalet och anpassningsprotokollet träder i kraft för Finlands del.

Europaavtalet med Bulgarien och anpassningsprotokollet innehåller bestämmelser som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § självstyrelselagen för

Åland (1144/1991). Enligt 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland måste Ålands lagting ge sitt bifall till den föreslagna lagen om ikraftträdande.

5. Behovet av riksdagens samtycke

Europaavtalet med Bulgarien är ett avtal med s.k. delad behörighet där bestämmelserna omfattas dels av de enskilda medlemsstaternas behörighet, dels av gemenskapskompetensen. Finland godkänner sålunda avtalet och anpassningsprotokollet enligt 93 § 1 mom. och 94 § grundlagen till de delar som bestämmelserna i avtalet omfattas av medlemsstaternas behörighet. Gemenskapskompetensen är exklusiv i fråga om avtalets handelspolitiska bestämmelser. Däremot innehåller många andra samarbetsområden i avtalet bestämmelser som också omfattas av medlemsstaternas behörighet, eftersom gemenskapen enligt gemenskapsrättens nuvarande utvecklingsskede har en relativt begränsad kompetens i frågor som gäller rörlighet för medborgare från tredje stater. Dessa områden ingår särskilt i bestämmelserna om arbetstagarnas fria rörlighet, etableringsrätten och tillhandahållandet av tjänster. Då Nicefördraget träder i kraft kommer tjänsterna att ingå i den gemensamma handelspolitiken, även om medlemsstaterna har kvar rätten att upprätthålla och ingå avtal om dem med tredje part. Gränsen mellan gemenskapskompetensen och medlemsstaternas behörighet är inte helt klar i associeringsavtalet och avtalet innehåller inte heller någon bestämmelse som kunde visa hur behörigheten fördelas. Eftersom Europeiska unionen har antagit avtalet med stöd av artikel 238 i EG-fördraget (nuvarande artikel 310 EG), ger inte heller den rättsliga grunden underlag för slutsatser om kompetensfördelningen i detalj. I det följande kommenteras de artiklar som hör till området för lagstiftningen i avtalet till den del de enligt regeringens uppfattning sorterar under medlemsstaternas behörighet.

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser

att denna grundlagsfästa befogenhet hos riksdagen avser alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. En bestämmelse skall anses höra till området för lagstiftningen 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter 3) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Frågan påverkas inte av om en bestämmelse strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11, 12 och 45/2000 rd).

Avdelning IV och avdelning IX i avtalet innehåller flera bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, vilket kommenteras i det följande, och som sålunda kräver samtycke av riksdagen.

Genomförandet av icke-diskrimineringsprincipen i artikel 38 i avtalet anknyter i Finland bl.a. till 6 § grundlagen (731/1999), 2 kap. 2 § arbetsavtalslagen (55/2001) och 47 kap. 3 § strafflagen (39/1889). Genomförandet av bestämmelserna om vistelse och arbete i artikel 38 regleras av utlänningslagen och utlänningsförordningen. Även om bestämmelserna i artikel 38 inte förutsätter några lagändringar så hör de till området för lagstiftningen eftersom de gäller omständigheter som hör samman med grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och som regleras på lagnivå i Finland.

Bestämmelserna i artikel 39 om samordning av systemen för social trygghet gäller individens rättigheter och skyldigheter. De hör samman med bestämmelserna i 19 § grundlagen om att det allmänna skall se till rättigheterna som gäller social trygghet. Bestämmelserna i artikel 39 hör sålunda till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om gemenskapens etableringsrätt gäller a priori inte personer och bolag från tredje länder. När en person från tredje land vill börja utöva ett yrke eller etablera ett bolag i en medlemsstat tillämpas den nationella lagstiftningen på honom eller

honne. Bestämmelserna om etablering i kapitel II hör samman med 18 § 1 mom. grundlagen enligt vilket var och en i enlighet med lag har rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Som det redan påpekats så kommer bestämmelserna om tjänster att föras in under den gemensamma handelspolitiken då Nicefördraget träder i kraft. Eftersom det i Finland finns bestämmelser på lagnivå om tillhandahållandet av tjänster, hör bestämmelserna i associeringsavtalets kapitel III till området för lagstiftningen för närvarande.

Enligt artikel 47 granskar associeringsrådet vilka bestämmelser som behövs för ömsesidigt erkännande av examina. Om erkännande av examina finns bestämmelser i flera finska lagar, bl.a. i lagen om genomförande av en generell ordning för erkännande av examina inom Europeiska gemenskapen (1597/1992). Lagen kan också tillämpas enligt vad som i fråga om behörighet och rätt att utöva ett yrke överenskomms i ett avtal som Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater ingår med en annan part. Bestämmelsen förutsätter inte att gällande lagar ändras, men den hör till området för lagstiftningen.

Associeringsrådet som avses i artikel 105 i avtalet får enligt artikel 107 avge rekommendationer och fatta beslut. Associeringsrådet kan delegera sina befogenheter till den associeringskommitté som avses i artikel 109 i avtalet. Besluten är bindande för parterna som skall vidta de åtgärder som behövs för att genomföra besluten. Enligt artikel 108 har associeringsrådet också befogenheter att avgöra tvister om tillämpningen eller tolkningen av avtalet. Bestämmelser om associeringsrådets uppgifter och befogenheter ingår dessutom i bl.a. artikel 40–43 i avtalet. Bestämmelserna om associeringsrådets och associeringskommitténs befogenheter innehåller en möjlighet att fatta beslut i frågor som sorterar under medlemsstaternas behörighet och enligt Finlands grundlag under finsk lagstiftning. Med hänsyn till avtalets innehåll kan man anta att denna möjlighet kan betraktas som relativt liten. Eftersom associeringsrådets beslutanderätt är bindande för parterna måste det dock anses att dessa bestämmelser

i avtalet hör till området för lagstiftningen till dessa delar.

Bestämmelserna om tvistlösning i artikel 108 i avtalet innehåller även bestämmelser om skiljeförfarande där besluten blir bindande för parterna. I dessa fall kan ett bindande beslut också gälla frågor som hör till området för lagstiftningen och bestämmelsen måste därför anses höra till området för lagstiftningen.

Genom anpassningsprotokollet blir bestämmelserna i Europaavtalet bindande för Finland. Dessa bestämmelser innehåller också bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Genom anpassningsprotokollet får också de finska och svenska språkversionerna av avtalet giltighet. Bestämmelserna i anpassningsprotokollet hör till området för lagstiftningen.

6. Behandlingsordning

Avtalets bestämmelser om inrättandet av ett associeringsråd samt om rådets uppgifter och behörighet hör till området för lagstiftningen på det sätt som beskrivits ovan.

Enligt EG-domstolens praxis kan associeringsrådet fatta beslut om tillämpningen och verkställigheten av avtalet, och dessa beslut blir direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna.

Det kan anses att medlemsstaterna har åtminstone partiell behörighet till de delar som gäller arbetstagarnas rörlighet, etableringsrätt och tillhandahållande av tjänster. Detta gäller särskilt bestämmelserna och reglerna om inresa i landet samt om vistelse och arbete där, om arbetsvillkor och fysiska personers etablering samt om tillhandahållandet av tjänster. Enligt avtalet har associeringsrådet främst behörighet att ge rekommendationer på dessa områden och att granska de medel som används för att uppnå avtalets mål. I vissa frågor kan associeringsrådet dessutom fatta bindande beslut.

I fråga om detta hindrar bestämmelserna i avtalet dock inte parterna från att tillämpa bestämmelser och föreskrifter om inresa och vistelse i landet, om arbete och arbetsvillkor samt om fysiska personers etablering och om tillhandahållande av tjänster under förutsättning att de fördelar som fastställs i avtalet inte begränsas.

EU-rådet deltar i beslutsfattandet i associeringsrådet där besluten fattas enhälligt. En medlemsstat är företräd i associeringsrådet enbart genom den representant som utsetts av EU-rådet. När associeringsrådet behandlar frågor som hör till gemenskapskompetensen är huvudregeln den att de interna besluten inom gemenskapen skall fattas med iakttagande av de omröstningsregler som gäller för beslut om EG-rättsakter på motsvarande område. Om ett bindande beslut av associeringsrådet hör till medlemsstaternas behörighet, fattas beslutet i EU-rådet med enhällighet.

Till den del associeringsrådet behandlar frågor som hör till medlemsstaternas behörighet, har medlemsstaterna sålunda möjlighet att i rådet påverka behandlingen. Då även associeringsrådet fattar sina beslut med enhällighet, betyder detta att medlemsstaterna i praktiken inte blir tvungna att godkänna beslut som de motsatt sig.

Även om medlemsstaterna deltar indirekt, via EU-rådet, i beslutsfattandet i själva associeringsrådet, anser regeringen, vare sig det är fråga om medlemsstaternas behörighet eller om delad behörighet, att delegeringen inte innebär sådan delegering till ett internationellt organ av finsk rättskipningsbehörighet att godkännandet av själva associeringsavtalet förutsätter att inskränkt grundlagsordning används. Riksdagens grundlagsutskott har i sin utlåtandep Praxis ansett att konstellationer av denna typ inte strider mot grundlagen (GrUU 20/1995 rd).

Enligt artikel 108 i avtalet kan en tvist mellan parterna om tolkningen och tillämpningen av avtalet hänskjutas till separat skiljeförfarande. Riksdagens grundlagsutskott har ansett det som ett naturligt element i internationell samverkan att oavhängiga internationella organ åläggs behörighet att lösa tvister (GrUU 10/1998 rd). Även om denna bestämmelse bör anses höra till området för lagstiftningen har det inte ansetts att den strider mot modern suveränitetsuppfattning.

Europaavtalet med Bulgarien är mycket långt av samma typ som de avtal som har ingåtts med Estland, Lettland, Litauen och Slovenien.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att beslut om godkännande av Europaavtalet med Bulgarien och anpassnings-

protokollet kan fattas med enkel majoritet och att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås,

att Riksdagen godkänner det i Bryssel den 8 mars 1993 ingångna Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan, samt det i Bryssel den 30 juni 1999 ingångna protokollet om anpassning av de institutionella

aspekterna i Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Bulgarien, å andra sidan, för att beakta Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen, till de delar avtalet och anpassningsprotokollet hör till Finlands behörighet.

Eftersom avtalet och anpassningsprotokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaavtalet med Bulgarien och i anpassningsprotokollet som hör samman med det

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 8 mars 1993 ingångna Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan, samt det i Bryssel den 30 juni 1999 ingångna protokollet om anpassning av de institutionella aspekterna i Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Bulgarien, å andra sidan, för att beakta Republiken Österrikes, Republiken

Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av republikens president.

3 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 13 december 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

EUROPAAVTALET

om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

avtalsslutande parter i Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN, Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN och Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN, nedan kallade "medlemsstaterna", och

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN, och EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN, nedan kallade "gemenskapen",

å ena sidan, och

REPUBLIKEN BULGARIEN, nedan kallad "Bulgarien",

å andra sidan,

SOM BEAKTAR betydelsen av de traditionella förbindelser som finns mellan gemenskapen, dess medlemsstater och Bulgarien samt deras gemensamma värderingar,

SOM INSER att gemenskapen och Bulgarien önskar stärka dessa band och upprätta nära

och bestående förbindelser som grundar sig på gemensamma intressen, vilket skulle göra det möjligt för Bulgarien att ta del i den europeiska integrationsprocessen, och på så sätt stärka och utvidga de förbindelser som tidigare har etablerats, särskilt genom avtalet om handel och handelsmässigt och ekonomiskt samarbete, undertecknat den 8 maj 1990,

SOM BEAKTAR de möjligheter till förbindelser av en annan karaktär som erbjuds genom uppkomsten av en ny demokrati i Bulgarien,

SOM BEAKTAR gemenskapens, dess medlemsstaters och Bulgariens åtagande att stärka den politiska och ekonomiska frihet som ligger till grund för associeringen,

SOM BEKRÄFTAR de grundläggande egenskaperna hos de demokratiska förändringar som sker i Bulgarien på fredlig väg och som syftar till att bygga upp ett nytt politiskt och ekonomiskt system som grundar sig på rättsstatens principer och de mänskliga rättigheterna, politisk mångfald och ett pluralistisk flerpartisystem med fria och demokratiska val och skapandet av rättsliga och ekonomiska villkor för utveckling av marknadsekonomi liksom på nödvändigheten av att fortsätta och fullfölja den processen med gemenskapens bistånd,

SOM BEAKTAR gemenskapens, dess medlemsstaters och Bulgariska republikens bestämda åtagande att respektera rättsstatens principer och de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för sådana personer som tillhör en minoritet, och att helt genomföra alla de principer och bestämmelser som ingår i slutakten från Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK), slutdokumenten från Wien och Madrid samt Parisdeklarationen för ett nytt Europa, liksom principerna och bestämmelserna i Europeiska energikonventionen,

SOM ÄR VILLIGA att främja bättre kontakter mellan sina medborgare liksom ett fritt flöde av information och idéer, enligt parternas överenskommelse inom ramen för ESK,

SOM ÄR MEDVETNA OM betydelsen av detta Europaavtal, i det följande kallat "avtalet", för att inom Europa införa ett stabilt system grundat på samarbete, med gemenskapen som en av systemets hörnstenar,

SOM TROR att associeringens fullständiga genomförande kommer att bli möjligt genom en fortsatt utveckling i Rumänien av politiska, ekonomiska och rättsliga reformer och genom införandet av de faktorer som är nödvändiga för samarbete och ett verkligt närmande mellan parternas ekonomiska system, särskilt mot bakgrund av slutsatserna vid Kol- och stålgemenskapens Bonnkonferens,

SOM ÖNSKAR upprätta en regelbunden politisk dialog om bilaterala och internationella frågor av ömsesidigt intresse så att samarbetet förbättras och fullföljs,

SOM BEAKTAR gemenskapens vilja att ge ett fast stöd åt fullföljandet av processen i riktning mot en marknadsekonomi i Bulgarien och att hjälpa landet att ta de ekonomiska och sociala konsekvenserna av strukturanpassningen.

SOM TAR HÄNSYN TILL att gemenskapen dessutom är villig att inrätta organ för samarbete och ekonomiskt, tekniskt och finansiellt stöd på en övergripande och flerårig basis,

SOM BEAKTAR att gemenskapen och Bulgarien har åtagit sig att ansluta sig till principerna om fri handel, särskilt principerna i Allmänna tull- och handelsavtalet,

SOM ÄR MEDVETNA OM de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan gemenskapen

och Bulgarien och som sålunda inser att målen för denna associering bör uppnås genom lämpliga bestämmelser i detta avtal,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM att detta avtal kommer att skapa ett nytt klimat för deras ekonomiska förbindelser, särskilt för utvecklingen av handel och investeringar, något som är en förutsättning för ekonomisk omstrukturering och teknisk modernisering av den bulgariska ekonomin,

SOM ÖNSKAR etablera ett kulturellt samarbete och utveckla informationsutbyte,

SOM INSER att det är Bulgariens slutliga mål att bli medlem i gemenskapen och att denna associering, enligt parternas uppfattning, kommer att hjälpa Bulgarien att uppnå detta mål,

HAR BESLUTAT att sluta detta avtal och har för detta ändamål som befullmäktigade utsett

KONUNGARIKET BELGIEN

Robert URBAIN,
Minister för utrikeshandel och europeiska angelägenheter

KONUNGARIKET DANMARK

Jørgen ØSTRØM MØLLER,
Statssekreterare i utrikesministeriet

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND

Klaus KINKEL,
Utrikesminister

HELLENSKA REPUBLIKEN

Michel PAPAKONSTANTINOU,
Utrikesminister

KONUNGARIKET SPANIEN

Javier SOLANA,
Utrikesminister

FRANSKA REPUBLIKEN

Elisabeth GUIGOU,
Minister för europafrågor

IRLAND

Dick SPRING,
Utrikesminister

ITALIENSKA REPUBLIKEN

Valdo SPINI,
Statssekreterare i utrikesministeriet

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG

Jacques POOS,
Utrikesminister

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA

Peter KOOIJMANS,
Utrikesminister

PORTUGISISKA REPUBLIKEN

J. M. DURÃO BARROSO,
Utrikesminister

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND

Douglas HURD,
Utrikesminister

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅL
GEMENSKAPEN, EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN

Niels Helveg PETERSEN,
Utrikesminister i Konungariket Danmark, tjänstgörande ordförande för Europeiska gemenskapernas råd

Sir Leon BRITTAN,
Ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission

Hans VAN DEN BROEK,
Ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission

BULGARIEN

Luben BEROV,
Stats-och utrikesminister

SOM, sedan de utväxlat sina fullmakter och funnit dem vara i god och behörig form,

HAR ENATS OM FÖLJANDE:

Artikel 1

1. En associering skall upprättas mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan.

2. Syftet med denna associering är att

- skapa en lämplig ram för en politisk dialog mellan parterna så att nära politiska förbindelser kan utvecklas,
- stegvis upprätta ett frihandelsområde mellan gemenskapen och Bulgarien, som till övervägande del omfattar all handel dem emellan,
- främja utvidgad handel och harmoniska ekonomiska relationer mellan parterna och på så sätt gynna en dynamisk ekonomisk utveckling och välbefinnande i Bulgarien,
- lägga en grund för ekonomiskt, finansiellt, kulturellt och socialt samarbete och för gemenskapens stöd till Bulgarien,
- stödja Bulgariens ansträngningar att utveckla landets ekonomi och fullfölja övergången till marknadsekonomi,
- skapa en lämplig ram för Bulgariens gradvisa integrering i gemenskapen. För detta ändamål kommer nya regler och förfaranden och en ny politik att skapas i överensstämmelse med marknadsmekanismerna, och Bulgarien skall bemöda sig om att uppfylla de nödvändiga villkoren i detta avseende,
- inrätta lämpliga institutioner för att göra associeringen effektiv.

AVDELNING I

POLITISK DIALOG

Artikel 2

En regelbunden politisk dialog skall etableras mellan parterna, vilken parterna avser att utveckla och intensivt. Den skall följa och konsolidera närmandet mellan gemenskapen och Bulgarien, stödja de politiska och ekonomiska förändringar som sker i landet och bidra till att varaktiga solidariska förbindelser och nya samarbetsformer etableras. Den politiska dialogen och det politiska samarbetet, som grundar sig på gemensamma värderingar och ambitioner

— kommer att göra det möjligt för Bulgarien att helt integreras i samfundet av demokratiska nationer och gradvis närma sig gemenskapen. Ett ekonomiskt närmande i enlighet med detta avtal kommer att leda fram till en högre grad av överensstämmelse i fråga om politik,

- kommer att förbättra den ömsesidiga förståelsen och medföra en ökad överensstämmelse vad avser ståndpunkter i internationella frågor, särskilt de angelägenheter som kan få väsentliga följder för den ena eller andra parten,
- kommer att göra det möjligt för vardera parten att ta hänsyn till den andra partens ståndpunkt och intressen i deras respektive beslutsprocesser,
- kommer att bidra till ett närmande mellan parternas ståndpunkter i säkerhetsfrågor och öka säkerheten och stabiliteten i hela Europa.

Artikel 3

1. Möten skall vid behov äga rum mellan Europeiska rådets ordförande och ordföranden för Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och Bulgariens president, å andra sidan.

2. På ministernivå skall en politisk dialog äga rum inom associeringsrådet. Rådet skall i allmänhet vara ansvarig för alla frågor som parterna önskar lägga fram för det.

Artikel 4

Parterna skall fastställa andra förfaranden och mekanismer för den politiska dialogen framför allt på följande sätt:

- Möten på högre tjänstemannanivå (politiska direktörer) mellan bulgariska tjänstemän, å ena sidan, och ordföranden för Europeiska gemenskapernas råd och ordföranden för Europeiska gemenskapernas kommission, å andra sidan.
- Ett fullständigt utnyttjande av alla diplomatiska förbindelser mellan parterna, däribland lämpliga kontakter både inom det bilaterala och det multilaterala området, som till exempel möten i Föränta nationernas och ESK:s regi och andra multilaterala forum.
- Upptagande av Bulgarien i den grupp länder som regelbundet får information om de frågor som behandlas inom ramen för det europeiska politiska samarbetet och utbyte av information i syfte att uppnå de mål som ställs upp i artikel 2.
- Alla andra medel som kan bidra till att befästa, utveckla och intensiviera dialogen.

Artikel 5

På parlamentsnivå skall den politiska dialogen äga rum inom ramen för den parlamentariska associeringskommittén.

AVDELNING II

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 6

Respekten för demokratiska principer och mänskliga rättigheter som fastställs i slutakten från Helsingfors och i Parisdeklarationen för ett nytt Europa ligger till grund för par-

ternas inrikes- och utrikespolitik och utgör en viktig beståndsdel i denna associering.

Artikel 7

1. Associeringen skall omfatta en övergångsperiod på högst 10 år, uppdelad i två på varandra följande etapper som vardera principiellt varar i fem år. Den första etappen skall inledas när avtalet träder i kraft.

2. Med tanke på att principerna om marknadsekonomi är väsentliga för denna associering skall Associeringsrådet regelbundet kontrollera tillämpningen av avtalet och Bulgariens framsteg i processen mot ett marknadsekonomisystem enligt de principer som har fastställs i ingressen.

3. Under loppet av de 12 månader som föregår utgången av den första etappen skall associeringsrådet sammanträda för att besluta om övergången till den andra etappen och om vilka eventuella förändringar som skall göras beträffande åtgärderna för genomförandet av bestämmelserna för den andra etappen. Rådet skall därvid ta hänsyn till resultaten av den kontroll som omnämns i punkt 2.

4. De två etapper som omnämns i punkt 1—3 gäller inte för avdelning III.

AVDELNING III

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 8

1. Gemenskapen och Bulgarien skall gradvis upprätta ett frihandelsområde under en övergångsperiod på högst tio år med början från ikraftträdandet av detta avtal, i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i överensstämmelse med bestämmelserna i Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT).

2. Den kombinerade varunomenklaturen skall tillämpas för klassificering av varor som importerats till gemenskapen. Bulgariens

tulltaxa skall tillämpas för klassificering av varor som importeras till Bulgarien.

3. Den bastullsats från vilken de i detta avtal fastställda gradvisa sänkningarna skall företas skall, för varje produkt, vara den tull-sats som faktiskt tillämpades generellt dagen före detta avtals ikraftträdande.

4. Om en generell sänkning av tullsatsen sker efter detta avtals ikraftträdande, särskilt sänkningar som följer av det tullavtal som ingåtts som ett resultat av Uruguayrundan inom ramarna för GATT, skall denna sänkta tullsats ersätta de bastullsatser som avses i punkt 3 från och med den dag när sådana sänkningar företas.

5. Gemenskapen och Bulgarien skall underrätta varandra om sina respektive bastullsats.

KAPITEL I

Industriprodukter

Artikel 9

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på de produkter med ursprung i gemenskapen och Bulgarien som anges i kapitlen 25—97 i Kombinerade nomenklaturen och i Bulgariens tulltaxa, med undantag av de produkter som förtecknas i bilaga 1.

2. Bestämmelserna i artikel 10—14 gäller inte för de produkter som anges i artiklarna 16 och 17.

Artikel 10

1. Gällande importtullar i gemenskapen på andra produkter med ursprung i Bulgarien än de som anges i bilagorna 2a, 2b och 3 skall avskaffas vid detta avtals ikraftträdande.

2. Gällande importtullar i gemenskapen på de produkter med ursprung i Bulgarien som anges i bilaga 2a skall avskaffas gradvis enligt följande tidsplan:

— På dagen för avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 50 % av bastullsatsen.

— Ett år efter avtalets ikraftträdande skall resterande tullar avskaffas.

Gällande importtullar i gemenskapen på de produkter med ursprung i Bulgarien som anges i bilaga 2b skall gradvis sänkas från och med dagen för detta avtals ikraftträdande genom årliga sänkningar på 20 % av bastullsatsen, så att de är helt avskaffade vid slutet av det fjärde året efter dagen för detta avtals ikraftträdande.

3. De produkter med ursprung i Bulgarien som anges i bilaga 3 skall beviljas befrielse från importtullar inom ramen för gemenskapens årliga tullkvoter eller tulltak som gradvis ökas i enlighet med villkoren i den bilagan, så att tullavgifterna på import av de ifrågavarande produkterna är helt avskaffade senast vid slutet av det femte året.

Samtidigt skall de importtullar som skall tillämpas på importerade mängder sedan kvoterna har fyllts, eller när tull har återinförts på produkter som omfattas av ett tulltak, avskaffas gradvis från och med avtalets ikraftträdande genom årliga sänkningar på 15 % av bastullsatsen. Vid slutet av det femte året skall resterande tullar avskaffas.

4. Kvantitativa restriktioner på import till gemenskapen och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas på dagen för avtalets ikraftträdande för produkter med ursprung i Bulgarien.

Artikel 11

1. Gällande importtullar i Bulgarien på de produkter med ursprung i gemenskapen som anges i bilaga 4 skall avskaffas på dagen för avtalets ikraftträdande.

2. Gällande importtullar i Bulgarien på de produkter med ursprung i gemenskapen som anges i bilaga 5 skall gradvis sänkas i enlighet med följande tidsplan:

- Ett år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 80 % av bastullsatsen.
 - Tre år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 40 % av bastullsatsen.
 - Fem år efter avtalets ikraftträdande skall resterande tullar avskaffas.
3. Gällande importtullar i Bulgarien på de produkter med ursprung i gemenskapen som anges i bilaga 6 skall gradvis sänkas i enlighet med följande tidsplan:

- Tre år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 80 % av bastullsatsen.
- Fem år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 60 % av bastullsatsen.
- Sex år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 45 % av bastullsatsen.
- Sju år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 30 % av bastullsatsen.
- Åtta år efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 15 % av bastullsatsen.
- Nio år efter avtalets ikraftträdande skall resterande tullar avskaffas.

4. Kvantitativa restriktioner på import till Bulgarien av produkter med ursprung i gemenskapen, och åtgärder med motsvarande verkan, skall avskaffas vid avtalets ikraftträdande, med undantag av dem som anges i bilaga 7, vilka skall avskaffas i enlighet med tidsplanen i den bilagan.

Artikel 12

Bestämmelserna om avskaffandet av importtullar skall även gälla för tullar av fiskal karaktär.

Artikel 13

1. Gemenskapen skall vid detta avtals ikraftträdande avskaffa alla avgifter med motsvarande verkan som importtullar vid import från Bulgarien.

2. Bulgarien skall vid import från gemenskapen vid detta avtals ikraftträdande avskaffa alla avgifter med motsvarande verkan som importtullar, med undantag av dem som anges i bilaga 8, vilka skall avskaffas i enlighet med tidsplanen i den bilagan.

Artikel 14

1. Gemenskapen och Bulgarien skall samsamt, senast vid slutet av det femte året efter avtalets ikraftträdande, gradvis avskaffa alla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan.

2. Kvantitativa restriktioner på export till Bulgarien och alla åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas av gemenskapen vid avtalets ikraftträdande.

3. Bulgarien skall vid avtalets ikraftträdande avskaffa kvantitativa restriktioner på export till gemenskapen och alla åtgärder med motsvarande verkan, med undantag av dem som anges i bilaga 9, vilka skall avskaffas senast vid slutet av det femte året efter avtalets ikraftträdande.

Artikel 15

Varje part förklarar sig villig att sänka sina tullar vid handel med den andra parten i snabbare takt än vad som avses i artiklarna 10 och 11 om dess allmänna ekonomiska situation och situationen inom det berörda ekonomiska området så tillåter.

Associeringsrådet kan avge rekommendationer i detta avseende.

Artikel 16

I protokoll 1 fastställs ordningen för de textilprodukter som avses i detta.

Artikel 17

I protokoll 2 fastställs ordningen för de produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Artikel 18

1. Bestämmelserna i detta kapitel utesluter inte att gemenskapen upprätthåller en jordbrukskomponent i gällande tullar för produkter som förtecknas i bilaga 10 vad gäller produkter med ursprung i Bulgarien.

2. Bestämmelserna i detta kapitel utesluter inte att Bulgarien inför en jordbrukskomponent i gällande tullar för produkter som förtecknas i bilaga 10 vad gäller produkter med ursprung i gemenskapen.

KAPITEL II

Jordbruk

Artikel 19

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen och i Bulgarien.

2. Med *jordbruksprodukter* avses de produkter som anges i kapitel 1—24 i Kombinerade nomenklaturen och i Bulgariens tulltaxa och de produkter som anges i bilaga 1, med undantag av fiskeriprodukter som anges i förordning (EEG) nr 3687/91 om den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeriprodukter.

Artikel 20

I protokoll 3 fastställs handelsordningen för bearbetade jordbruksprodukter, vilka förtecknas i detta protokoll.

Artikel 21

1. Gemenskapen skall vid tiden för avtalets ikraftträdande avskaffa de kvantitativa im-

portrestriktionerna för jordbruksprodukter med ursprung i Bulgarien som upprätthålls genom rådets förordning (EEG) nr 3420/83 i den form som de har på dagen för avtalets undertecknande.

2. För de jordbruksprodukter med ursprung i Bulgarien som anges i bilaga 11 skall, från och med dagen för avtalets ikraftträdande, en sänkning ske av tullar och avgifter inom ramen för gemenskapens kvoter på de i samma bilaga fastställda villkoren.

3. De jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen som anges i bilaga 12a skall vid import till Bulgarien vara befriade från kvantitativa restriktioner.

De jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen som anges i bilaga 12b skall omfattas av de kvantitativa restriktioner som fastställs i den bilagan.

4. Gemenskapen och Bulgarien skall bevilja varandra de koncessioner som avses i bilagorna 13 och 14, på en harmonisk och ömsesidig grundval, i enlighet med de däri fastställda villkoren.

5. Med hänsyn till omfattningen av deras inbördes handel med jordbruksprodukter, till deras särskilda känslighet, till reglerna för gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik, till reglerna för Bulgariens jordbrukspolitik, till jordbrukets roll för Bulgariens ekonomi och till följderna av de multilaterala handelsförhandlingarna inom ramarna för Allmänna tull- och handelsavtalet, skall gemenskapen och Bulgarien i associeringsrådet undersöka möjligheterna, produkt för produkt och på en ordnad och ömsesidig grundval, att bevilja varandra ytterligare koncessioner.

Artikel 22

Om import av de produkter med ursprung hos en av parterna som omfattas av koncessioner beviljade enligt artikel 21 orsakar allvarliga störningar på den andra partens marknader, skall båda parter, med beaktande

av jordbruksmarknadens särskilda känslighet och utan hinder av andra bestämmelser i detta avtal, särskilt artikel 31, omgående inleda samråd för att finna en lämplig lösning. I avvaktan på en sådan lösning kan parten ifråga vidta de åtgärder som den anser nödvändiga.

KAPITEL III

Fiskerinäringen

Artikel 23

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på de fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen och i Bulgarien som omfattas av förordning (EEG) nr 3687/91.

Artikel 24

Bestämmelserna i artikel 21.5 skall även tillämpas på fiskeriprodukter.

KAPITEL IV

Gemensamma bestämmelser

Artikel 25

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på handel med alla produkter, om inte annat föreskrivs häri eller i protokoll 1, 2 eller 3.

Artikel 26

1. Inga nya tullar på import eller export eller avgifter med motsvarande verkan skall införas, inte heller skall de som redan tillämpas höjas, i handeln mellan gemenskapen och Bulgarien från och med dagen för avtalets ikraftträdande.

2. Inga nya kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan skall införas, inte heller skall de som finns göras mer restriktiva, i handeln mellan gemenskapen och Bulgarien från och med dagen för avtalets ikraftträdande.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av de koncessioner som beviljats enligt artikel 21, skall bestämmelserna i punkterna 1 och 2 i denna artikel inte på något sätt utgöra hinder för utövandet av Bulgariens och gemenskapens respektive jordbrukspolitik eller åtgärder som vidtas inom ramen för denna politik.

Artikel 27

1. De båda parterna skall avstå från varje åtgärd eller internt förfarande av fiskal karaktär som antingen direkt eller indirekt främjar särbehandling av produkter från en av parterna och liknande produkter med ursprung i den andra partens territorium.

2. Produkter som exporteras till en av de två parternas territorium får inte beviljas gottgörelse för interna avgifter som är högre än den avgift som läggs på dem direkt eller indirekt.

Artikel 28

1. Detta avtal skall inte hindra upprätthållandet eller upprättandet av tullunioner eller frihandelsområden för gränstrafikhandeln förutom i de fall de ändrar den handelsordning som fastställs i detta avtal.

2. Samråd mellan parterna skall äga rum i associeringsrådet om avtal om upprättande av sådana tullunioner eller frihandelsområden och, på begäran, om andra viktiga frågor rörande parternas respektive handelspolitik med tredje land. Särskilt om ett tredje land tillträder gemenskapen skall sådana samråd äga rum för att säkerställa att hänsyn kan tas till gemenskapens och Bulgariens gemensamma intressen som fastställs i detta avtal.

Artikel 29

Bulgarien kan vidta undantagsåtgärder som avviker från bestämmelserna i artiklarna 11 och 26.1 i form av höjda tullar under en begränsad tid.

Dessa åtgärder får endast gälla nyetablerade industrier eller vissa sektorer som genomgår omstrukturering eller står inför allvarliga svårigheter, särskilt när dessa svårigheter medför allvarliga sociala problem.

De importtullar som används i Bulgarien för produkter med ursprung i gemenskapen till följd av dessa åtgärder får inte överstiga 25 procent av värdet och skall omfatta en preferensdel för produkter med ursprung i gemenskapen. Det totala värdet på import av produkter som omfattas av dessa åtgärder får inte överstiga 15 procent av den totala importen av industriprodukter från gemenskapen enligt kapitel I under det senaste året, för vilket det föreligger statistik.

Dessa åtgärder skall tillämpas under en period av högst fem år, om inte en längre period har bemyndigats av associeringsrådet. De skall upphöra att gälla senast vid utgången av övergångsperioden.

Inga sådana åtgärder får införas för en produkt om mer än tre år har förflutit efter avskaffandet av alla tullar och kvantitativa restriktioner eller avgifter eller åtgärder med motsvarande verkan för den produkten.

Bulgarien skall underrätta associeringsrådet om alla särskilda åtgärder som man avser vidta och samråd skall äga rum på begäran av gemenskapen i associeringsrådet om sådana åtgärder och de sektorer som det gäller innan de tillämpas. När sådana åtgärder vidtas, skall Bulgarien förelägga associeringsrådet en tidsplan för avskaffandet av de tullar som införts enligt denna artikel. Denna tidsplan skall omfatta en gradvis avveckling av dessa tullar med början senast två år efter deras införande med lika stora årliga satser. Associeringsrådet kan besluta om en annan tidsplan.

Artikel 30

Om en av parterna finner att dumpning sker i handeln med den andra parten i enlighet med artikel VI i Allmänna tull- och handelsavtalet, kan den vidta lämpliga åtgärder mot detta förfarande i enlighet med avtalet i överensstämmelse med tillämpningen av artikel

VI i Allmänna tull- och handelsavtalet, med dithörande inhemsk lagstiftning och med de villkor och de förfaranden som avses i artikel 34.

Artikel 31

När en produkt importeras i så stora mängder och på sådana villkor att det förorsakar, eller riskerar att förorsaka

- allvarlig skada för inhemska producenter av samma eller direkt konkurrerande produkter i en parts territorium, eller
- allvarliga störningar inom en sektor för ekonomin eller svårigheter vilka kan ge anledning till att den ekonomiska situationen i en region allvarligt förvärras,

kan gemenskapen eller Bulgarien, allt efter vilken part som är berörd, vidta lämpliga åtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i artikel 34.

Artikel 32

Om uppfyllelse av bestämmelserna i artiklarna 14 och 26 leder till

- i) återexport till ett tredje land mot vilket den exporterande parten för produkten ifråga upprätthåller kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller åtgärder med motsvarande verkan,

eller

- ii) en allvarlig brist, eller risk härför, på en produkt som är viktig för den exporterande parten,

och när de situationer som avses ovan medför eller kan medföra allvarliga svårigheter för den exporterande parten, kan den parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i artikel 34. Åtgärderna skall vara icke-diskriminerande och avskaffas när omständigheterna inte längre motiverar att de upprätthålls.

Artikel 33

Medlemsstaterna och Bulgarien skall gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol för att, vid slutet av det femte året efter detta avtals ikraftträdande, säkerställa att det inte föreligger någon diskriminering mellan medborgarna i medlemsstaterna och i Bulgarien beträffande de villkor på vilka varor produceras och saluförs. Associeringsrådet skall underrättas om de åtgärder som vidtas för att genomföra detta mål.

Artikel 34

1. Om gemenskapen eller Bulgarien underställer import av produkter, som kan medföra de svårigheter som avses i artikel 31, ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt skaffa upplysningar om tendenser i handelsflödet, skall den underrätta den andra parten om detta.

2. I de fall som anges i artiklarna 30, 31 och 32 skall gemenskapen eller Bulgarien, innan de åtgärder som avses däri vidtas eller snarast möjligt i de fall som omfattas av punkt 3.d, förse associeringsrådet med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en lösning som är godtagbar för båda parter.

Vid val av åtgärder måste de som minst stör avtalets funktion prioriteras.

Skyddsåtgärderna skall genast meddelas associeringsrådet och skall vara föremål för periodiska samråd inom det organet, särskilt med hänsyn till inrättandet av en tidsplan för deras avskaffande så snart som omständigheterna tillåter det.

3. För genomförandet av punkt 2 skall följande bestämmelse gälla:

- a) Vad gäller artikel 31 skall svårigheter som uppstår genom den situation som avses i den artikeln hänskjutas för undersökning till associeringsrådet, vilken kan fatta nödvändiga beslut för att undanröja sådana svårigheter.

Om associeringsrådet eller den exporterande parten inom 30 dagar efter frågans hänskjutande inte har fattat något beslut som undanröjer svårigheterna eller har funnit någon annan tillfredsställande lösning, kan den importerande parten vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa problemet. Dessa åtgärder skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa situationen.

- b) Vad gäller artikel 30 skall associeringsrådet underrättas om dumpningen så snart som den importerande partens myndigheter har inlett en undersökning. Om inte dumpningen upphör eller någon annan tillfredsställande lösning nås inom 30 dagar efter frågans hänskjutande till associeringsrådet, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder.

- c) Vad gäller artikel 32 skall svårigheter som uppstår genom de situationer som avses i den artikeln hänskjutas till associeringsrådet för undersökning.

Associeringsrådet kan fatta nödvändiga beslut för att undanröja svårigheterna. Om den inte har fattat något beslut inom 30 dagar efter frågans hänskjutande, kan den exporterande parten vidta lämpliga åtgärder vid export av produkten i fråga.

- d) Vid exceptionella omständigheter som kräver direkt handling och omöjliggör föregående underrättelse eller undersökning, kan gemenskapen eller Bulgarien, allt efter omständigheterna, i de situationer som anges i artiklarna 30, 31 och 32 genast tillämpa förebyggande och tillfälliga åtgärder som är absolut nödvändiga för att avhjälpa situationen, och associeringsrådet skall omgående underrättas om detta.

Artikel 35

I protokoll 4 fastställs ursprungsregler för tillämpning av de i detta avtal förutsedda tullpreferenserna.

Artikel 36

Detta avtal utesluter inte tillämpning av förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering av varor, om detta grundas på allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet, eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv eller att bevara växter, att skydda uttömbara naturresurser, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda immateriella, industriella och kommersiella rättigheter eller bestämmelser rörande guld och silver. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan parterna.

Artikel 37

I protokoll 5 fastställs de särskilda bestämmelser som skall tillämpas på handel mellan Bulgarien å ena sidan och Spanien och Portugal å den andra sidan.

AVDELNING IV

**ARBETSTAGARNAS RÖRLIGHET,
ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE
AV TJÄNSTER**

KAPITEL I

Arbetstagarnas rörlighet

Artikel 38

1. Om inte annat följer av de villkor och riktlinjer som gäller i var och en av medlemsstaterna

- skall arbetstagare av bulgarisk nationalitet som är lagligen anställda inom en medlemsstats territorium behandlas på samma sätt som medlemsstatens egna medborgare, utan diskriminering på grund av nationalitet, beträffande ar-

betsförhållanden, avlöning eller avskedande,

- skall den lagligen bosatta maken/makan eller barnen till en arbetstagare som är lagligen anställd inom en medlemsstats territorium, med undantag av säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 42, såvida inte något annat fastställs i dessa avtal, äga tillträde till den medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd i denna.

2. Om inte annat följer av de villkor och riktlinjer som gäller i Bulgarien skall landet behandla arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda inom Bulgariens territorium, liksom deras makar och barn som är lagligen bosatta inom detta territorium, på det sätt som avses i punkt 1.

Artikel 39

1. I syfte att samordna de sociala trygghetssystemen för arbetstagare av bulgarisk nationalitet som är lagligen anställda inom en medlemsstats territorium och för deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där om inte annat följer av de villkor och riktlinjer som gäller i var och en av medlemsstaterna

- skall alla perioder då sådana arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i de olika medlemsstaterna läggas samman med tanke på pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, invaliditet och dödsfall samt läkarvård för sådana arbetstagare och deras familjemedlemmar,
- skall alla pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, dödsfall, arbetsolycka och yrkessjukdom, eller invaliditet till följd av dessa, med undantag av icke avgiftsfinansierade förmåner, kunna överföras fritt i den grad som tillämpas enligt lagstiftningen

i gäldenärsmedlemsstaten eller -medlemsstaterna,

- skall de berörda arbetstagarna erhålla familjebidrag för sina familjemedlemmar enligt definitionen ovan.

2. Bulgarien skall behandla såväl arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda inom Bulgariens territorium som deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där på samma sätt som det som anges i punkt 1 andra och tredje strecksatserna.

Artikel 40

1. Associeringsrådet skall genom beslut anta lämpliga bestämmelser för att genomföra det mål som avses i artikel 39.

2. Associeringsrådet skall genom beslut anta närmare bestämmelser för det administrativa samarbetet genom att ge nödvändiga garantier beträffande förvaltning och övervakning av tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1.

Artikel 41

De bestämmelser som associeringsrådet antar enligt artikel 40 skall inte gälla de rättigheter eller förpliktelser som är en följd av bilaterala avtal mellan Bulgarien och medlemsstaterna då dessa avtal föreskriver en mera gynnsam behandling av medborgare från Bulgarien eller medlemsstaterna.

Artikel 42

1. Med hänsyn till arbetsmarknadsläget i en medlemsstat och om inte annat sägs i dess lagstiftning och i de regler som gäller i den medlemsstaten beträffande arbetstagares rörlighet

- bör de möjligheter till tillgång till anställning för bulgariska arbetstagare som erbjuds i medlemsstaterna enligt

bilaterala avtal bevaras och om möjligt förbättras,

- skall de andra medlemsstaterna välviligt överväga möjligheterna att sluta liknande avtal.

2. Associeringsrådet skall undersöka andra förbättringar som omfattar möjlighet till tillgång till yrkesutbildning i enlighet med gällande regler och förfaranden i medlemsstaterna och med hänsyn till arbetsmarknadsläget i medlemsstaterna och gemenskapen.

Artikel 43

Under den andra etappen enligt artikel 7 eller tidigare om ett beslut fattats om detta, skall associeringsrådet undersöka ytterligare möjligheter att förbättra arbetstagarnas rörlighet med hänsyn bland annat till den sociala och ekonomiska situationen i Bulgarien och sysselsättningsläget i gemenskapen. Associeringsrådet skall avge rekommendationer i detta avseende.

Artikel 44

Med tanke på att underlätta omstrukturen av arbetskraftsresurserna som en följd av den ekonomiska omstrukturen i Bulgarien skall gemenskapen ge tekniskt bistånd för inrättandet av ett lämpligt socialt trygghetsystem och arbetsförmedlingssystem i Bulgarien i överensstämmelse med artikel 89.

KAPITEL II

Etablering

Artikel 45

1. Varje medlemsstat skall, från och med avtalets ikraftträdande, inte ge bulgariska företag eller medborgare som etablerar sig inom dess territorium en mindre gynnsam behandling än den landet ger sina egna företag och medborgare, med undantag av de angelägenheter som beskrivs i bilaga 15a.

2. Bulgarien skall

i) från och med avtalets ikraftträdande, inte ge gemenskapsföretag och -medborgare som etablerar sig i Bulgarien en mindre gynnsam behandling än den landet ger sina egna medborgare och företag, med undantag av de sektorer och frågor som avses i bilagorna 15b och 15c, där en sådan behandling skall ges senast i slutet av den övergångsperiod som avses i artikel 7,

ii) från och med avtalets ikraftträdande, när det gäller den verksamhet som gemenskapsföretag och -medborgare bedriver i Bulgarien, inte ge dem en mindre gynnsam behandling än den som landet ger sina egna företag och medborgare.

3. Bestämmelserna i punkt 2 i den här artikeln skall inte gälla för angelägenheterna i bilaga 15d.

4. Bulgarien skall, under de övergångsperioder som avses i punkt 2 i, inte anta några nya förordningar eller vidta några nya åtgärder som medför diskriminering beträffande etableringen och verksamheten för gemenskapsföretag och -medborgare på landets territorium i förhållande till egna företag och medborgare.

5. I detta avtal används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *etablering*:

i) för medborgare, rätten att påbörja och utöva förvärvsverksamhet som egenföretagare och att etablera och leda företag, särskilt bolag, som de faktiskt kontrollerar. Medborgare får inte i sin egen förvärvs- eller affärsverksamhet söka eller ta anställning på arbetsmarknaden och inte heller få tillgång till den andra partens arbetsmarknad. Bestämmelserna i detta kapitel gäller utslutande dem som utövar egen förvärvsverksamhet,

ii) för företag, rätten att påbörja och

utöva förvärvsverksamhet genom att etablera och leda dotterbolag, filialer och agenturer.

b) *dotterbolag*: det bolag som faktiskt kontrolleras av det första företaget.

c) *förvärvsverksamhet*: i synnerhet verksamhet inom industri, handel och hantverk och verksamhet inom något av de fria yrkena.

6. Under den övergångsperiod som avses i punkt 2 i skall associeringsrådet regelbundet undersöka möjligheten att påskynda nationell behandling inom de sektorer som avses i bilagorna 15b och 15c och inkludera de områden eller angelägenheter som förtecknas i bilaga 15d inom tillämpningsområdet för bestämmelserna i punkt 2 i i den här artikeln. Ändringar i dessa bilagor kan göras genom beslut av associeringsrådet.

Efter utgången av den övergångsperiod som avses i punkt 2 i kan associeringsrådet undantagsvis, på Bulgariens begäran, vid behov besluta att under en begränsad tid förlänga uteslutandet av vissa områden eller angelägenheter enligt bilagorna 15b och 15c.

Artikel 46

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 45 och med undantag av de finansiella tjänster som beskrivs i bilaga 15b, kan var och en av parterna reglera etableringen och verksamheten för företag och medborgare inom sitt territorium i den mån som denna reglering inte medför diskriminering av den andra partens företag och medborgare i förhållande till landets egna företag och medborgare.

2. Vad beträffar de finansiella tjänster som beskrivs i bilaga 15b hindrar detta avtal inte parterna från att anta de bestämmelser som är nödvändiga för parternas penningpolitik eller av försiktighetsskäl, för att säkra skyddet av investerare, insättare, försäkringstagare eller personer som har anförtrott sin egendom åt

en förtroendeman, eller för att säkra det ekonomiska systemets integritet och stabilitet. Dessa åtgärder får inte medföra diskriminering av den andra partens företag och medborgare i förhållande till landets egna företag och medborgare.

Artikel 47

För att underlätta för medborgare i gemenskapen och Bulgarien att påbörja och utöva reglerad yrkesverksamhet i Bulgarien respektive gemenskapen skall associeringsrådet undersöka vilka åtgärder som måste vidtas för att möjliggöra ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis. Associeringsrådet får vidta alla nödvändiga åtgärder i detta avseende.

Artikel 48

Bestämmelserna i artikel 46 utesluter inte att en part tillämpar särskilda regler beträffande etableringen och verksamheten på dess territorium av filialer och agenturer till företag som tillhör en annan part som inte omfattas av den första partens territorium om dessa regler är berättigade med hänsyn till rättsliga eller tekniska skillnader mellan sådana filialer och agenturer i förhållande till filialer och agenturer till företag som omfattas av dess territorium eller, beträffande finansiella tjänster, av försiktighetsskäl. Behandlingen får inte skilja sig mer än vad som är absolut nödvändigt till följd av sådana rättsliga eller tekniska skillnader eller, beträffande de finansiella tjänsterna enligt bilaga 15b, av försiktighetsskäl.

Artikel 49

1. Ett *gemenskapsbolag* respektive ett *bulgariskt bolag* skall i detta avtal innebära ett bolag eller en firma som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats eller Bulgariens lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom gemenskapens respektive Bulgariens territorium. Om det bolag eller den firma

som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats eller Bulgariens lagstiftning endast har sitt säte inom gemenskapens eller Bulgariens territorium, måste dock dess verksamhet ha en faktisk och fortlöpande förbindelse med ekonomin i en av medlemsstaterna eller Bulgarien.

2. Då det gäller internationella sjötransporter skall bestämmelserna i detta kapitel och i kapitel III i denna avdelning också tillämpas på en medborgare eller ett rederi från medlemsstaterna respektive Bulgarien som är etablerat utanför gemenskapen eller Bulgarien och kontrolleras av medborgare i en medlemsstat eller Bulgarien, om deras fartyg är registrerade i den medlemsstaten eller Bulgarien i överensstämmelse med respektive lagstiftning.

3. En medborgare i gemenskapen respektive i Bulgarien skall i detta avtal innebära en fysisk person som är medborgare i en av medlemsstaterna eller Bulgarien.

4. Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra att var och en av parterna vidtar varje åtgärd som är nödvändig för att förhindra kringgåendet av dess åtgärder beträffande tredje lands tillgång till landets marknad genom bestämmelserna i detta avtal.

Artikel 50

I detta avtal förstås med *finansiella tjänster* den verksamhet som beskrivs i bilaga 15b. Associeringsrådet kan utöka eller ändra räckvidden för bilaga 15b.

Artikel 51

Under de fem första åren efter dagen för avtalets ikraftträdande eller, för de sektorer som omfattas av bilagorna 15b och 15c, under den övergångsperiod som avses i artikel 7, kan Bulgarien införa åtgärder som avviker från bestämmelserna i detta kapitel beträffande gemenskapsbolags och gemenskapsmedborgares etablering om vissa industrier

- genomgår omstrukturering, eller
- utsätts för allvarliga problem, särskilt då dessa medför svåra sociala problem i Bulgarien, eller
- råkar ut för att hela den marknadsandel som bulgariska bolag eller medborgare har inom en viss sektor eller industri i Bulgarien elimineras eller minskar drastiskt, eller
- är nya industrier som växer fram i Bulgarien.

Sådana åtgärder

i) skall upphöra att gälla senast två år efter utgången av det femte året efter dagen för avtalets ikraftträdande,

ii) skall vara rimliga och nödvändiga för att förbättra situationen,

iii) skall endast gälla företag i Bulgarien som bildas efter det att sådana åtgärder trätt i kraft och inte medföra någon diskriminering i förhållande till bulgariska bolag eller medborgare beträffande verksamheten för de gemenskapsbolag eller gemenskapsmedborgare som redan är etablerade i Bulgarien då en bestämd åtgärd införs.

Associeringsrådet kan undantagsvis på anmodan från Bulgarien, och om det är nödvändigt, besluta att förlänga den period som avses i punkt i för en viss sektor under en begränsad tid, vars längd inte överstiger den övergångsperiod som anges i artikel 7.

Då Bulgarien utformar och tillämpar sådana åtgärder skall landet i möjligaste mån bevilja förmånsbehandling för gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen och under inga omständigheter får en behandling ges som är mindre gynnsam än den som beviljas bolag eller medborgare i ett tredje land.

Innan Bulgarien inför dessa åtgärder skall landet samråda med associeringsrådet och får tidigast sätta dem i kraft en månad efter anmälan till associeringsrådet av de konkreta

åtgärder som landet skall införa, utom i de fall då risken för irreparabel skada kräver brådskande åtgärder, varvid Bulgarien skall samråda med associeringsrådet omedelbart efter det att åtgärderna införts.

Vid utgången av det femte året efter dagen för avtalets ikraftträdande eller, för de sektorer som omfattas av bilagorna 15b och 15c, vid utgången av övergångsperioden enligt artikel 7, får Bulgarien endast införa sådana åtgärder med associeringsrådets tillåtelse och på de villkor som fastställs av detta.

Artikel 52

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på lufttransporttjänster, transporttjänster på inre vattenvägar eller sjötransporttjänster i form av cabotage.

2. Associeringsrådet kan avge rekommendationer för förbättring av möjligheterna till etablering och verksamhet inom de områden som avses i punkt 1.

Artikel 53

1. Trots bestämmelserna i kapitel I i denna avdelning skall de för vilka Bulgarien respektive gemenskapen har beviljat etableringsrätt, i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning, ha rätt att på Bulgariens eller gemenskapens territorium anställa eller att i ett av sina dotterbolag låta anställa arbetstagare som är medborgare i medlemsstaterna eller Bulgarien under förutsättning att dessa arbetstagare är sådan nyckelpersonal som beskrivs i punkt 2 och att de uteslutande anställs av sådana som har etableringsrätt eller deras dotterbolag. Dessa anställdas uppehålls- och arbetstillstånd får endast omfatta tiden för en sådan anställning.

2. Som nyckelpersonal hos sådana som har etableringsrätt, nedan kallade "organisation", betraktas

- a) överordnad personal i en organisation, som företrädesvis leder dess administration och som huvudsakligen står un-

der allmänt överinseende av och får instruktioner från styrelsen eller företags aktieägare, bland annat beträffande

- ledning av organisationen eller en avdelning eller underavdelning av organisationen,
- överinseende och kontroll av det arbete som utförs av annan tillsyns-, yrkes- eller ledningspersonal,
- behörighet att personligen anställa och avskeda eller anbefalla anställning, avskedande och andra personalåtgärder,

b) personer som är anställda i en organisation och som har

- höga eller osedvanliga kvalifikationer beträffande en typ av arbete eller ett fack som kräver särskilt tekniskt kunnande,
- stora eller osedvanliga kunskaper som är av väsentlig betydelse för organisationens service, forskningsutrustning, teknik eller administration.

Dessa personer kan även vara personer med officiellt godkända yrken, men andra personer är inte uteslutna.

Var och en av dessa personer måste ha varit anställd i den berörda organisationen minst ett år innan de skickas ut av organisationen.

Artikel 54

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

2. Bestämmelserna skall inte omfatta verksamhet som även om det endast är tillfälligt

är förenad med myndighetsutövning inom vardera partens territorium.

Artikel 55

Bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av bulgariska bolag eller medborgare och bolag eller medborgare i gemenskapen skall också omfattas av bestämmelserna i detta kapitel och kapitel III i denna avdelning.

KAPITEL III

Tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Bulgarien

Artikel 56

1. I enlighet med bestämmelserna i detta kapitel förpliktar sig parterna att vidta nödvändiga åtgärder för att stegvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av bolag eller medborgare i gemenskapen eller Bulgarien som är etablerade hos en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är bosatt, med beaktande av utvecklingen av parternas tjänstesektor.

2. I takt med den liberaliseringsprocess som nämns i punkt 1, och om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 59.1, skall parterna tillåta tillfällig förflyttning av de fysiska personer som tillhandahåller tjänsten eller är anställda av tjänsteproducenten som nyckelpersonal enligt definitionen i artikel 53.2, inberäknat de fysiska personer som är representanter för ett bolag eller en medborgare i gemenskapen eller Bulgarien och som ansöker om tillfälligt inresetillstånd för att förhandla om försäljning av tjänster eller för att ingå avtal om försäljning av tjänster för den tjänsteproducenten, då dessa representanter inte kommer att vara engagerade i direktförsäljning till allmänheten eller tillhandahålla tjänsterna själva.

3. Associeringsrådet skall vidta nödvändiga åtgärder för det stegvisa genomförandet av bestämmelserna i punkt 1 i den här artikeln.

Artikel 57

Beträffande tillhandahållandet av transporttjänster mellan gemenskapen och Bulgarien skall bestämmelserna i artikel 56 ersättas med följande:

1. Beträffande internationell sjötransport förpliktar sig parterna att faktiskt tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på kommersiella grunder:
 - a) Ovanstående bestämmelse skall inte beröra rättigheterna och förpliktelseerna enligt Förenta nationernas uppförandekodex för linjekonferenser som tillämpas av någon av parterna i detta avtal.

Icke-konferensanslutna linjerederier skall få operera fritt i konkurrens med en konferens så länge de står fast vid principen om sund konkurrens på kommersiella grunder.
 - b) Parterna bekräftar att deras åtagande att verka för en fri konkurrensmiljö är ett väsentligt drag hos tank- och torrlastsjöfarten.
2. Vid tillämpningen av principerna i punkt 1 skall parterna
 - a) inte införa lastfördelningsklausuler i framtida bilaterala avtal med tredje land utom i de undantagsfall då linjerederier från någon av parterna i detta avtal annars inte skulle ha någon faktisk möjlighet att bedriva transportverksamhet till och från det berörda tredje landet,
 - b) förbjuda lastfördelningsbestämmelser i framtida bilaterala avtal beträffande tank- och torrlastsjöfart,
 - c) vid avtalets ikraftträdande avskaffa alla ensidiga åtgärder och administrativa, tekniska och andra hin-

der som skulle kunna få en restriktiv eller diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av tjänster inom internationell sjötransport.

3. I syfte att säkerställa en samordnad utveckling och gradvis liberalisering av transporten mellan parterna, anpassad till deras ömsesidiga handelsbehov, skall villkoren för ömsesidig tillgång till marknaden inom lufttransport och landtransport behandlas i särskilda transportavtal som skall slutas vid förhandling mellan parterna efter detta avtals ikraftträdande.

4. Innan de avtal som avses i punkt 3 har slutits får parterna inte vidta några åtgärder som är mer restriktiva eller diskriminerande jämfört med den rådande situationen dagen före dagen för avtalets ikraftträdande.

5. Under övergångsperioden skall Bulgarien stegvis anpassa sin lagstiftning, omfattande administrativa, tekniska eller andra regler, till den vid varje tidpunkt gällande gemenskapslagstiftningen på luft- och landtransportområdet i den mån det gagnar liberaliseringen och den ömsesidiga tillgången till parternas marknader och underlättar passagerar- och godstrafiken.

6. I takt med de gemensamma framstegen när det gäller förverkligandet av målsättningen i detta kapitel skall associeringsrådet undersöka vilka möjligheter som finns för att skapa de nödvändiga villkoren för ökad frihet att tillhandahålla luft- och landtransporttjänster.

Artikel 58

Bestämmelserna i artikel 54 skall tillämpas på de områden som omfattas av detta kapitel.

KAPITEL IV

Allmänna bestämmelser

Artikel 59

1. För tillämpningen av avdelning IV får

inget i avtalet hindra parterna från att tillämpa sina egna lagar och förordningar beträffande fysiska personers inresa och vistelse, arbete, arbetsvillkor och etablering samt tillhandahållande av tjänster, under förutsättning att de inte tillämpar dem på ett sådant sätt att fördelarna för någon av parterna enligt villkoren i en särskild bestämmelse i avtalet upphävs eller begränsas. Denna bestämmelse berör inte tillämpningen av artikel 54.

2. Bestämmelserna i kapitel II—IV i avdelning IV skall anpassas genom ett beslut av associeringsrådet med tanke på resultatet av förhandlingarna om tjänster i Uruguayrundan och i synnerhet för att säkerställa att en part, enligt någon av bestämmelserna i detta avtal, inte ger den andra parten en mindre gynnsam behandling än den som ges enligt bestämmelserna i ett framtida allmänt tjänstehandelsavtal (GATS).

I avvaktan på Bulgariens anslutning till ett framtida GATS-avtal och utan att det påverkar tillämpningen av associeringsrådets eventuella beslut skall

- i) gemenskapen inte ge bulgariska företag och medborgare en mindre gynnsam behandling än den som ges enligt bestämmelserna i ett framtida GATS-avtal till företag och medborgare från andra parter i det avtalet.
- ii) Bulgarien inte ge gemenskapsföretag och medborgare i gemenskapen en mindre gynnsam behandling än den som ges enligt bestämmelserna i ett framtida GATS-avtal till företag och medborgare från tredje land.

3. Uteslutning av gemenskapsföretag och gemenskapsmedborgare, som är etablerade i Bulgarien enligt bestämmelserna i kapitel II i avdelning IV, från offentligt stöd som beviljas av Bulgarien inom områdena allmän utbildning, hälsovårds- och socialtjänster och kulturella tjänster, skall under den övergångsperiod som avses i artikel 7 anses vara förenligt med bestämmelserna i avdelning IV och med konkurrensreglerna i avdelning V.

AVDELNING V

BETALNINGAR, KAPITAL, KONKURRENSBESTÄMMELSER OCH ANDRA EKONOMISKA BESTÄMMEL- SER, TILLNÄRMNING AV LAG- STIFTNING

KAPITEL I

Löpande betalningar och kapitalrörelser

Artikel 60

Parterna förpliktar sig att tillåta alla betalningar på betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta i den omfattning som de transaktioner som ligger till grund för betalningarna gäller rörlighet av varor, tjänster eller personer mellan parterna, vilkas rörlighet har liberaliserats i enlighet med detta avtal.

Artikel 61

1. Beträffande transaktioner på betalningsbalansens kapitalräkning skall medlemsstaterna respektive Bulgarien, från och med avtalets ikraftträdande, garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning och investeringar som görs i överensstämmelse med bestämmelserna i kapitel II i avdelning IV samt avveckling eller repatriering av dessa investeringar och eventuell vinst därav.

Trots ovanstående bestämmelse skall sådan fri rörlighet, avveckling och repatriering garanteras vid utgången av den första etappen enligt artikel 7 för alla investeringar i samband med att medborgare i gemenskapen etablerar sig i Bulgarien som egenföretagare enligt kapitel II i avdelning IV.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 får medlemsstaterna, från och med avtalets ikraftträdande, och Bulgarien, från och med utgången av det femte året efter avtalets ikraftträdande, inte införa några nya valutarestriktioner på kapitalrörelser och

därmed förbundna löpande betalningar mellan personer som är bosatta i gemenskapen och Bulgarien och inte göra befintliga ordningar mer restriktiva.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte hindra Bulgarien från att tillämpa restriktioner på bulgariska medborgares och bolags investeringar i utlandet. Avveckling eller repatriering av investeringar som gjorts i Bulgarien och eventuell vinst därav skall dock inte påverkas.

4. Parterna skall samråda med varandra i syfte att underlätta kapitalrörelser mellan gemenskapen och Bulgarien för att främja målen i detta avtal.

Artikel 62

1. Under de fem år som följer efter dagen för avtalets ikraftträdande skall parterna vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga villkoren för en fortsatt gradvis tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

2. Vid utgången av det femte året efter avtalets ikraftträdande skall associeringsrådet undersöka på vilka sätt som gemenskapens regler om rörlighet för kapital kan tillämpas fullt ut.

Artikel 63

Med hänvisning till bestämmelserna i detta kapitel och trots bestämmelserna i artikel 65 får Bulgarien, tills den bulgariska valutan är helt konvertibel enligt artikel VIII i Internationella valutafonden (IMF), under exceptionella omständigheter tillämpa valutarestriktioner i samband med att kort- eller medelfristiga krediter beviljas eller tas upp i den mån som sådana restriktioner åläggs Bulgarien för beviljande av sådana krediter och är tillåtna enligt Bulgariens status under IMF.

Bulgarien skall tillämpa dessa restriktioner på ett icke-diskriminerande sätt. De skall tillämpas på ett sådant sätt att de förorsakar minsta möjliga störning av detta avtal. Bulgarien skall omgående underrätta associe-

ringsrådet om införandet av sådana åtgärder och om eventuella ändringar i dem.

KAPITEL II

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

Artikel 64

1. Följande är oförenligt med avtalets rätta funktion, i den utsträckning som det kan påverka handeln mellan gemenskapen och Bulgarien:

- i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrider konkurrensen.
- ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning inom gemenskapens eller Bulgariens territorier eller en väsentlig del av dessa.
- iii) Allt offentligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion.

2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som utformas genom tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 85, 86 och 92 i Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

3. Associeringsrådet skall, inom tre år efter avtalets ikraftträdande, anta nödvändiga regler för genomförandet av punkterna 1 och 2.

4. a) Vad gäller tillämpningen av bestämmelsen i punkt 1 iii medger parterna att allt offentligt stöd som beviljas av Bulgarien under de fem första åren efter avtalets ikraftträdande skall utvärderas med hänsyn till att Bulgarien skall betraktas som ett område som motsvarar de områden i gemenskapen som be-

skrivs i artikel 92.3 a i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen. Associeringsrådet skall, med hänsyn till Bulgariens ekonomiska situation, bestämma om den perioden skall förlängas med ytterligare femårsperioder.

- b) Varje part skall säkerställa genomblickbarhet inom området för offentligt stöd, bl.a. genom årlig rapportering till den andra parten om det totala beloppet och fördelningen av det stöd som ges och genom att på begäran lämna upplysningar om stödprogram. På begäran av en part skall den andra parten lämna upplysningar om särskilda enskilda fall av offentligt stöd.

5. Med avseende på de produkter som avses i kapitlen II och III i avdelning III

— gäller inte bestämmelserna i punkt 1 iii,

— bör alla förfaranden som strider mot punkt 1 i utvärderas enligt de av gemenskapen uppställda kriterierna på grundval av artiklarna 42 och 43 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt kriterierna i rådets förordning nr 26/1962.

6. Om gemenskapen eller Bulgarien finner att ett särskilt förfarande är oförenligt med villkoren i punkt 1, och

— inte nöjaktigt handlagts enligt de genomförande-bestämmelser som avses i punkt 3, eller

— i avsaknad av sådana bestämmelser, och om ett sådant förfarande är eller hotar att vara till men för den andra partens intresse eller kan förorsaka väsentlig skada på dess inhemska industri, inbegripet dess servicesektor,

kan gemenskapen eller Bulgarien vidta lämpliga åtgärder efter samråd med associe-

ringsrådet eller 30 arbetsdagar efter det att frågan hänskjutits till sådant samråd.

Vad gäller förfaranden som är oförenliga med punkt 1 iii i denna artikel, kan sådana lämpliga åtgärder, när Allmänna tull- och handelsavtalet gäller för dessa, endast antas i enlighet med de förfaranden och på de villkor som föreskrivs i Allmänna tull- och handelsavtalet och eventuellt andra relevanta instrument som det förhandlats om inom ramen för GATT och som gäller mellan parterna.

7. Oavsett vilka andra bestämmelser som antas i överensstämmelse med punkt 3, skall parterna utbyta information, med hänsyn till de begränsningar som tystnadsplikten och skydd för företagshemligheter kräver.

8. Denna artikel skall inte tillämpas på produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, vilka omfattas av protokoll 2.

Artikel 65

1. Parterna skall sträva efter att undvika att införa restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder rörande import, i betalningsbalanssyfte. Om sådana åtgärder införs, skall parten som införde dem snarast möjligt förelägga den andra parten en tidsplan för deras upphävande.

2. Om en eller flera av medlemsstaterna eller Bulgarien har svårigheter eller allvarligt hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans, kan gemenskapen eller Bulgarien, allt efter omständigheterna och i överensstämmelse med de villkor som fastställs inom ramarna för Allmänna tull- och handelsavtalet, vidta skyddsåtgärder, inbegripet åtgärder rörande import, vilka skall vara tidsbegränsade och inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att avhjälpa betalningsbalansproblemet. Gemenskapen respektive Bulgarien skall genast underrätta den andra parten.

3. Eventuella skyddsåtgärder skall inte tillämpas på överföringar i samband med investeringar och särskilt inte på repatrieringen av belopp som investerats eller återinveste-

rats och alla former av avkastning från investeringar.

Artikel 66

Vad gäller offentliga företag eller företag som har medgetts särskilda eller exklusiva rättigheter skall associeringsrådet, från och med det tredje året från dagen för avtalets ikraftträdande, säkerställa upprätthållandet av principerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90 i detta, och principerna i slutdokumentet från mötet i april 1990 i Bonn om Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen, särskilt entreprenörers beslutsfrihet.

Artikel 67

1. Bulgarien skall fortsätta att förbättra skyddet av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt för att vid utgången av det femte året efter avtalets ikraftträdande nå en skyddsnivå som motsvarar den som finns inom gemenskapen, inbegripet motsvarande medel för att införa sådana rättigheter.

2. Inom samma tid skall Bulgarien ansöka om tillträde till Münchenkonventionen om meddelandet av europeiska patent av den 5 oktober 1973. Bulgarien skall också ansluta sig till de andra multilaterala konventioner om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i bilaga 16 punkt 1 och som medlemsstaterna är parter i, eller som faktiskt tillämpas av medlemsstaterna.

Artikel 68

1. Parterna anser att en öppning beträffande tilldelningen av offentliga kontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval, särskilt i samband med GATT, är ett önskvärt mål.

2. Bulgariska bolag enligt definitionen i artikel 49 skall från och med avtalets ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden i gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som beviljas gemenskapsbolag.

Gemenskapsbolag enligt definitionen i artikel 49 skall ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Bulgarien på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som beviljas bulgariska bolag senast vid utgången av den övergångsperiod som avses i artikel 7.

Gemenskapsbolag som är etablerade i Bulgarien enligt bestämmelserna i kapitel II i avdelning IV i form av dotterbolag enligt artikel 45 och under de former som beskrivs i artikel 55 skall från och med avtalets ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som beviljas bulgariska bolag. Gemenskapsbolag etablerade i Bulgarien som filialer eller agenturer enligt artikel 45 skall ges sådan behandling senast vid slutet av övergångsperioden.

Associeringsrådet skall med jämna mellanrum undersöka möjligheten för Bulgarien att ge alla gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i Bulgarien före övergångsperiodens utgång.

3. Bestämmelserna i artikel 38-59 skall tillämpas beträffande etablering, drift och tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Bulgarien samt anställning av och rörlighet för arbetskraft i samband med uppyllandet av offentliga kontrakt.

KAPITEL III

Tillnärmning av lagstiftning

Artikel 69

Parterna medger att en viktig förutsättning för Bulgariens ekonomiska integrering i gemenskapen är en tillnärmning av landets befintliga och framtida lagstiftning till gemenskapens lagstiftning. Bulgarien skall vidta åtgärder för att säkerställa att framtida lagstiftning gradvis görs förenlig med gemenskapens lagstiftning.

Artikel 70

Tillnärmningen av lagstiftningen skall särskilt omfatta följande områden: tullagstift-

ning, bolagslagstiftning, banklagstiftning, bolagsredovisning och -beskattning, immaterialrätt, skydd för arbetstagare på arbetsplatsen, finansiella tjänster, konkurrensregler, skydd av människors, djurs och växters hälsa och liv, konsumentskydd, indirekt beskattning, tekniska föreskrifter och standarder, kärnenergilagstiftning, transport och miljö.

Artikel 71

Gemenskapen skall ge Bulgarien tekniskt bistånd för genomförandet av dessa åtgärder, som bland annat kan omfatta

- utbyte av expertis,
- tillhandahållande av information på ett tidigt stadium, särskilt om relevant lagstiftning,
- anordnande av seminarier,
- utbildningsverksamhet,
- stöd till översättning av gemenskapslagstiftningen inom tillämpliga sektorer.

AVDELNING VI

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 72

1. Gemenskapen och Bulgarien skall etablera ett ekonomiskt samarbete med sikte på att bidra till Bulgariens utveckling och tillväxtmöjligheter. Detta samarbete skall stärka de ekonomiska förbindelserna på bredast möjliga grund till gagn för båda parter.

2. En politik och andra åtgärder kommer att utformas för att få till stånd en ekonomisk och social utveckling i Bulgarien och kommer att styras av principen om hållbar utveckling. Genom denna politik bör det säkerställas att miljömässiga hänsyn införlivas fullständigt redan från början och att de för-

enas med kraven på en harmonisk och social utveckling.

3. I detta syfte bör samarbetet särskilt inriktas på en politik och åtgärder som är knutna till industrin, inbegripet investering, jordbruket och sektorn för jordbrukets förädlingsindustri, energi, transport, telekommunikation, regional utveckling och turism.

4. Det skall läggas särskild vikt vid åtgärder som kan stärka samarbetet mellan länderna i Central- och Östeuropa i syfte att uppnå en harmonisk utveckling i regionen.

Artikel 73

Industriellt samarbete

1. Samarbetet skall särskilt eftersträva att främja följande:

- Industriellt samarbete mellan ekonomiska aktörer på båda sidor, särskilt med sikte på att stärka den privata sektorn.
- Gemenskapens bidrag till Bulgariens strävanden, både inom den offentliga och den privata sektorn, att modernisera och omstrukturera sin industri, vilket kommer att påverka övergången från ett centralt planerat system till en marknadsekonomi på villkor som säkerställer skydd av miljön.
- Omstruktureringen av enstaka sektorer; i detta sammanhang kommer associeringsrådet särskilt att undersöka de problem som rör kol- och stålsektorn och omställningen av försvarsindustrin.
- Etableringen av nya företag inom områden med tillväxtmöjlighet, särskilt inom branscherna lätt industri, konsumentartiklar och marknadstjänster.
- Överföring av teknik och kunnande.

2. Initiativ till industriellt samarbete skall ta hänsyn till de prioriteter som fastställts av Bulgarien. Dessa initiativ bör särskilt söka

upprätta en lämplig ram för företag för att förbättra kunskapen om ledarskap och främja öppenheten vad gäller marknader och villkor för företag, och kommer vid behov att omfatta tekniskt bistånd.

Artikel 74

Främjande och skydd av investeringar

1. Samarbetet skall syfta till att upprätthålla och vid behov förbättra en rättslig ram och ett gynnsamt klimat för såväl inhemska som utländska privata investeringar och deras skydd, vilket är nödvändigt för den ekonomiska och industriella omstruktureringen i Bulgarien. Samarbetet skall också syfta till att sporra och främja utländska investeringar och privatisering i Bulgarien.

2. Samarbetet skall främst syfta till

- ett eventuellt slutande av avtal mellan medlemsstaterna och Bulgarien för att främja och skydda investeringar,
- ett eventuellt slutande av avtal mellan medlemsstaterna och Bulgarien för att undvika dubbelbeskattning,
- att genomföra lämpliga arrangemang för kapitalöverföring,
- fortsatt avreglering och förbättring av den ekonomiska infrastrukturen,
- att utbyta information beträffande investeringsmöjligheter i form av branschmässor, utställningar, handelsveckor och andra evenemang,
- att utbyta information beträffande lagar, förordningar och administrativa förfaranden inom investeringsområdet.

3. Bulgarien skall iaktta reglerna om handelsrelaterade aspekter på investeringsåtgärder (TRIM) när dessa har antagits inom ramen för GATT.

Artikel 75

Jordbruks- och industristandarder och bedömning av överensstämmelse

1. Parterna skall samarbeta i syfte att minska skillnaderna vid förfaranden för standardisering och bedömning av överensstämmelse.

2. För detta ändamål skall samarbetet sträva efter

- att främja användningen av gemenskapens tekniska föreskrifter och europeiska standarder samt förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- att vid behov utverka att avtal ingås om ömsesidigt erkännande inom dessa områden,
- att uppmuntra Bulgarien att aktivt och regelbundet delta i arbetet i specialorgan (CEN, CENELEC, ETSI, EOTC),
- att stödja Bulgarien i europeiska program för mätning och provning,
- att främja utbytet av information om teknik och metoder inom området för kvalitetsstyrning och produktionsprocesser.

3. Gemenskapen kommer vid behov att ge Bulgarien tekniskt bistånd.

Artikel 76

Samarbete inom vetenskap och teknik

1. Parterna skall främja samarbete inom forskning och teknisk utveckling. De skall särskilt ägna uppmärksamhet åt följande:

- Utbyte av information om varandras politik inom vetenskap och teknik.
- Anordnande av gemensamma möten om vetenskapliga frågor (seminarier och "workshops").

- Gemensam forsknings- och utvecklingsverksamhet avsedd att sporra vetenskaplig utveckling och överföring av teknik och kunnande.
- Utbildningsverksamhet och rörlighetsprogram för forskare och specialister från båda sidorna.
- Utveckling av en miljö som är befordrande för forskning och tillämpning av ny teknik samt lämpligt skydd av immateriell äganderätt till forskningsresultat.
- Bulgariens deltagande i gemenskapsprogrammen i överensstämmelse med punkt 3.
- En reform av utbildningssystemet i Bulgarien.
- Grundutbildning, praktikantutbildning och omskolning, inklusive utbildning av chefer och högre tjänstemän inom den offentliga och privata sektorn, särskilt inom prioriterade områden som ännu inte fastställts.
- Samarbete mellan universitet, samarbete mellan universitet och företag samt rörlighet för lärare, studenter, administratörer och ungdomar.
- Främjande av undervisningen inom området för europeisk forskning vid lämpliga institutioner.

Tekniskt bistånd skall ges vid behov.

2. Associeringsrådet skall fastställa lämpliga förfaranden för utveckling av samarbetet.

3. Samarbetet inom gemenskapens ramprogram för forskning och teknisk utveckling skall genomföras på grundval av särskilda arrangemang som skall förhandlas fram och avtalas enligt de rättsliga förfaranden som fastställs av vardera parten.

Artikel 77

Utbildning

1. Samarbetet skall syfta till en harmonisk utveckling av mänskliga resurser och en höjning av nivån på allmän utbildning och yrkeskompetens i Bulgarien både inom den offentliga och den privata sektorn, med hänsyn till Bulgariens prioriteringar. Institutionella ramar och samarbetsplaner kommer att fastställas (på grundval av Europeiska utbildningsfonden, när denna etablerats, och TEMPUS-programmet). Bulgariens deltagande i andra gemenskapsprogram skall också övervägas i detta sammanhang.

2. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande områden:

- Ömsesidigt erkännande av studieperioder och examensbevis.
- Undervisning i gemenskapens språk och det bulgariska språket.
- Utbildning av översättare och tolkar och främjande av användningen av gemenskapens lingvistiska normer och terminologi.

Artikel 78

Jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri

1. Samarbetet inom detta område skall syfta till modernisering, omstrukturering och privatisering av jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri i Bulgarien. Det skall särskilt inriktas på följande:

- Att utveckla privata jordbruk och distributionskanaler, förvaringsmetoder, marknadsföring, förvaltning, osv.
- Att modernisera landsbygdens infrastruktur (transport, vattentillförsel, telekommunikation).
- Att förbättra den fysiska planeringen, inbegripet byggnads- och stadsplanering.

- Att förbättra produktiviteten och kvaliteten genom att använda lämpliga metoder och produkter och tillhandahålla undervisning och övervakning vid användning av bekämpningsmetoder mot föroreningar i samband med produktionsinsatsen.
 - Att omstrukturera, utveckla och modernisera bearbetningsföretag och deras avsättningsmetoder.
 - Att främja komplementära inslag inom jordbruket.
 - Att främja industriellt samarbete inom jordbruket och utbyte av kunnande, särskilt mellan de privata sektorerna i gemenskapen och Bulgarien.
 - Att utveckla samarbetet beträffande djurs och växters hälsa och jordbruksprodukters hälsa (särskilt jonisering), inbegripet veterinärlagstiftning och -besiktning, växtlagstiftning och fytosanitär lagstiftning, i syfte att åstadkomma en gradvis harmonisering med gemenskapsstandarder genom bistånd till utbildning och anordnandet av kontroller.
 - Att utveckla ekologiskt rena regioner, teknik och grödor.
 - Att utveckla och befordra ett effektivt samarbete beträffande kvalitetssäkringssystem som är förenliga med gemenskapens modeller.
 - Att främja en integrerad utveckling av den bulgariska landsbygden.
 - Att utbyta information om jordbrukspolitik och jordbrukslagstiftning.
2. För detta ändamål skall tekniskt bistånd vid behov ges av gemenskapen.

Artikel 79

Energi

1. Inom ramen för marknadsekonomiska principer och Europeiska energistadgan skall

parterna samarbeta för att utveckla en gradvis integrering av energimarknaderna i Europa.

2. Samarbetet skall bland annat omfatta tekniskt bistånd vid behov inom följande områden:

- Utformning och planering av energipolitiken, inbegripet aspekter på lång sikt.
- Ledarskap och utbildning för energisektorn.
- Främjande av energibesparingar och energieffektivitet.
- Utveckling av energikällor.
- Förbättring av distribution samt förbättring och diversifiering av utbudet.
- Miljökonsekvenserna av energiproduktion och energiförbrukning.
- Kärnenergiesektorn.
- En större öppning av energimarknaden. Underlättande av gas- och elöverföring.
- Elektricitet och gas, inbegripet överväganden om möjligheten till sammankoppling av försörjningsnäten.
- Modernisering av energiinfrastrukturen
- Utformning av ramvillkor för samarbete mellan företag inom denna sektor.
- Överföring av teknik och kunnande.

Artikel 80

Säkerhet inom kärnenergiområdet

1. Syftet med samarbetet är en säkrare användning av kärnenergin.

2. Samarbetet skall huvudsakligen omfatta följande områden:

- Förbättring av driftssäkerheten vid bulgariska kärnenergianläggningar.

- Utvärdering av möjligheten att konvertera de med VVER-440-reaktorer utrustade befintliga kärnkraftverken.
 - Förbättring av utbildning för ledning och annan personal vid kärnenergi-anläggningar.
 - Förbättring av bulgarisk lagstiftning och föreskrifter om kärnenergisäkerhet och förstärkning av övervakningsmyndigheter och deras resurser.
 - Säkerhet inom kärnenergin, beredskap för och hantering av kärnenergikatastrofer.
 - Strålskydd, inbegripet övervakning av strålning från miljön.
 - Bränslecykelproblem, skydd av kärnenergimaterial.
 - Hantering av radioaktivt avfall.
 - Nedläggning och demontering av kärnenergianläggningar.
 - Sanering.
3. Samarbetet kommer att omfatta utbyte av information och erfarenheter och FoU-verksamhet i överensstämmelse med artikel 76.

Artikel 81

Miljö

1. Parterna skall utveckla och stärka sitt samarbete om miljö och människors hälsa, som de har bedömt skall prioriteras.
2. Samarbetet skall avse följande:
 - Effektiv övervakning av föroreningsnivåerna; informationssystem om miljöns tillstånd.
 - Bekämpning av lokal, regional och gränsöverskridande luft- och vattenförorening.
 - Hållbar, effektiv och miljömässigt effektiv energiproduktion och -förbrukning; industrianläggningars säkerhet.
 - Hushållning med vattenresurserna för gränsvatten, inbegripet gränsöverskridande vattenvägar, enligt folkrättens principer och särskilt i överensstämmelse med bestämmelserna i konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar.
 - Klassificering och säker hantering av kemikalier.
 - Vattenkvalitet, särskilt hos gränsöverskridande vattenvägar (inbegripet Donau och Svarta havet).
 - Effektivt förebyggande och minskning av vattenföroreningar, särskilt vad avser dricksvattenkällor.
 - Reducering, återvinning och säker hantering av avfall; genomförande av Baselkonventionen.
 - Jordbrukets miljökonsekvenser; jordförsämring, salinitet och försurning.
 - Skydd av skogar samt flora och fauna; återställande av den ekologiska jämvikten i naturen.
 - Fysisk planering, inbegripet byggnads- och stadsplanering.
 - Förvaltning av kustområden.
 - Användning av finansiella och fiskala medel.
 - Globala klimatförändringar och förebyggande av dessa.
 - Miljöutbildning och miljömedvetenhet.
 - Genomförande av regionala internationella program, bl.a. för Donaubäckenet och Svarta havet.

3. Samarbetet skall särskilt ske genom
- utbyte av information och expertis, även i fråga om överföring av ren teknik,
 - utbildningsprogram,
 - harmonisering av lagstiftning (gemenskapsnormer), förordningar, standarder, normer och metoder,
 - samarbete på det regionala planet, eventuellt med genomförande av gemensamma program på det internationella planet, särskilt då det gäller vård och skydd av vattnet i gränsöverskridande vattenvägar samt dess kvalitet; samarbete inom ramen för Europeiska miljöbyrån, när denna har inrättats,
 - utveckling av strategier, särskilt beträffande globala frågor och klimatfrågor,
 - studier av inverkan på miljön,
 - förbättring av miljövärden, bland annat vattenvården,
4. I protokoll 8 fastställs de förfaranden som gäller för vård och skydd av vattnet i gränsöverskridande vattenvägar samt dess kvalitet.
- Artikel 82
- Transport*
1. Parterna skall utveckla och stärka samarbetet så att Bulgarien kan
- omstrukturera och modernisera transportsektorn,
 - förbättra rörligheten för passagerare och gods och tillgången till transportmarknaden genom att undanröja administrativa och tekniska hinder och liknande,
 - underlätta gemenskapens transitering genom Bulgarien på landsväg, järnväg och inre vattenvägar samt med kombinerad transport,
 - uppnå en driftstandard som motsvarar standarden i gemenskapen.
2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:
- Ekonomiska, juridiska och tekniska utbildningsprogram.
 - Tekniskt bistånd och rådgivning samt informationsutbyte.
3. Samarbetet skall omfatta följande prioriterade områden:
- Vägtransporter, inbegripet en gradvis lättning i fråga om transiteringsvillkoren.
 - Förvaltning av järnvägar och flygplatser, inbegripet samarbete mellan berörda inhemska myndigheter.
 - Utveckling av ett vägnät och, när det gäller stora trafikleder av gemensamt intresse och transeuropeiska förbindelser, modernisering av infrastrukturen hos vägar, inre vattenvägar, järnvägar, kombinerad transport, hamnar och flygplatser.
 - Fysisk planering, inbegripet byggnads- och stadsplanering.
 - Modernisering av teknisk utrustning för att uppfylla gemenskapsnormerna, särskilt inom väg- och järnvägstransport, kombinerad transport och omlastning.
 - Utformning av en konsekvent transportpolitik som är förenlig med den transportpolitik som tillämpas i gemenskapen.
 - Främjande av gemensamma program för teknik och forskning enligt artikel 76.

Artikel 83

Telekommunikation och posttjänster

1. Parterna skall utöka och stärka samarbetet på detta område och skall för detta ändamål särskilt initiera

- informationsutbyte om telekommunikations- och posttjänstpolitik,
- utbyte av teknisk och annan information och anordnande av seminarier, "workshops" och konferenser för expertis på från båda sidorna,
- utbildnings- och rådgivningsverksamhet,
- överföring av teknik och kunnande i alla frågor som rör telekommunikation och posttjänster,
- att relevanta organ från båda sidorna genomför gemensamma projekt,
- att användandet av europeiska normer, certifieringssystem och normgivningsmetoder främjas,
- att nya kommunikationsmöjligheter, tjänster och faciliteter, särskilt sådana som används kommersiellt främjas.

2. Dessa aktiviteter skall inriktas på följande prioriterade områden:

- Utveckling och tillämpning av en sektorinriktad marknadspolitik inom telekommunikation och posttjänster i Bulgarien, för lagar och andra författningar samt förfaranden.
- Modernisering av Bulgariens telekommunikationsnät och dess integrering i europeiska och världsomspännande nät.
- Samarbete inom de europeiska standardiseringsorganen.
- Integrering av transeuropeiska system.

Juridiska aspekter och regleringsaspekter på telekommunikation.

- Handhavande av telekommunikation i den nya ekonomiska miljön: organisatoriska strukturer, strategi och planering, inköpsprinciper.

Artikel 84

Bank- och försäkringsväsen och andra finansiella tjänster

1. Parterna skall samarbeta i avsikt att skapa och utveckla en lämplig ram för att främja bank- och försäkringssektorerna och den finansiella sektorn i Bulgarien.

2. Samarbetet skall inriktas på

- förbättring av effektiva bulgariska redovisnings- och revisionssystem som är grundade på Europeiska gemenskapens normer,
- stärkande och omstrukturering av bank-system och finansiella system,
- förbättring och harmonisering av övervaknings- och regleringssystem för banktjänster och finansiella tjänster,
- utarbetande av termordlistor,
- informationsutbyte, särskilt beträffande föreslagen lagstiftning,
- utarbetande och översättning av gemenskapslagstiftning och bulgarisk lagstiftning.

3. För detta ändamål skall samarbetet omfatta tekniskt bistånd och utbildning.

Artikel 85

Samarbete beträffande revision och finansiell kontroll

1. Parterna skall samarbeta i avsikt att utveckla effektiva system för finansiell kontroll och revision i den bulgariska administratio-

nen enligt gemenskapens standardmetoder och standardförfaranden.

2. Samarbetet skall inriktas på följande:

- Utbyte av relevant information om revisionssystem.
- Enhetliga redovisningshandlingar.
- Utbildning och rådgivning.

3. För detta ändamål skall gemenskapen tillhandahålla lämpligt tekniskt bistånd.

Artikel 86

Monetär politik

På de bulgariska myndigheternas begäran skall gemenskapen ge tekniskt bistånd för att stödja Bulgariens strävan att införa fullständig konvertibilitet för Bulgariens lev och en gradvis tillnärmning av landets penningpolitik till Europeiska monetära systemet. Detta innebär ett informellt utbyte av information om principerna för Europeiska monetära systemet och dess funktion.

Artikel 87

Tvättning av pengar

1. Parterna skall etablera en ram för samarbete för att förhindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från kriminell verksamhet i allmänhet och narkotikabrottslighet i synnerhet.

2. Samarbetet inom detta område skall omfatta administrativt och tekniskt bistånd för att fastställa lämpliga normer mot tvättning av pengar i likhet med dem som antagits av gemenskapen och internationella organ på detta område, särskilt Finansiella aktionsgruppen, FATF.

Artikel 88

Regional utveckling

1. Parterna skall stärka sitt inbördes samar-

bete om regional utveckling och fysisk planering.

2. För detta ändamål kan följande åtgärder vidtas:

- Informationsutbyte mellan nationella, regionala eller lokala myndigheter om regionalpolitik och politik för fysisk planering och, vid behov, bistånd till Bulgarien för utformning av en sådan politik.
- En gemensam insats från regionala och lokala myndigheter inom ekonomisk utveckling.
- Undersökning av samordnade metoder för utveckling av regioner vid gränsen mellan Bulgarien och gemenskapen.
- Utbytesbesök för att undersöka möjligheterna till samarbete och bistånd.
- Utbyte av statstjänstemän eller experter.
- Tekniskt bistånd med uppmärksamheten särskild riktad mot utvecklingen av mindre gynnade områden.
- Fastställande av program för informations- och erfarenhetsutbyte, bland annat genom seminarier.

Artikel 89

Socialt samarbete

1. Med hänsyn till hälsa och säkerhet skall parterna utveckla sitt samarbete i syfte att med utgångspunkt från gällande skyddsnivå inom gemenskapen förbättra skyddet för arbetstagares hälsa och säkerhet. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Tekniskt bistånd.
- Utbyte av expertis.
- Samarbete mellan företag.

- Information och administrativt och annat relevant bistånd till företag samt utbildning.
 - Allmän hälso- och sjukvård.
2. Vad avser sysselsättning skall samarbetet mellan parterna särskilt inriktas på
- organisation av arbetsmarknaden,
 - arbetsförmedling och yrkesrådgivning,
 - planering och genomförande av regionala omstruktureringsprogram,
 - främjande av lokal sysselsättningsutveckling.

Samarbetet inom detta område skall ske genom undersökningar, tillhandahållande av experters tjänster samt information och utbildning.

3. I fråga om social trygghet skall samarbetet mellan parterna vara inriktat på att anpassa Bulgariens trygghetssystem till den nya ekonomiska och sociala situationen, i första hand genom tillhandahållande av experters tjänster samt information och utbildning.

Artikel 90

Turism

Parterna skall utöka och utveckla ett samarbete sinsemellan, genom att

- underlätta turism och, vid behov, minska gällande formaliteter,
- hjälpa Bulgarien vid privatiseringen av turistsektorn och vid utarbetandet av en effektiv statlig politik och företagsstrategier för upprättandet av optimala juridiska, administrativa och finansiella mekanismer för dess vidareutveckling,
- öka informationsflödet genom internationella nätverk, databanker, osv.,

- överföra kunnande genom utbildning, utbyten, seminarier,
- undersöka möjligheterna till gemensam verksamhet (t.ex. gränsöverskridande projekt, vänortsrörelse, osv.),
- utbyta åsikter och information i fråga om centrala frågor av ömsesidigt intresse för turistsektorn.

Artikel 91

Små och medelstora företag

1. Parterna skall sikta på att utveckla och stärka små och medelstora företag, särskilt inom den privata sektorn, och samarbetet mellan sådana företag i gemenskapen och Bulgarien.

2. De skall uppmuntra utbyte av information och kunnande inom följande områden genom att

- vid behov förbättra de juridiska, administrativa, tekniska, skattemässiga och finansiella villkor som är nödvändiga för etablering och utbyggnad av små och medelstora företag och gränsöverskridande samarbete,
- tillhandahålla de specialisttjänster som behövs för små och medelstora företag (ledarskapsutbildning, redovisning, marknadsföring, kvalitetsstyrning, osv.) och genom att stärka de organ som tillhandahåller sådana tjänster,
- upprätta lämpliga förbindelser med aktörer inom gemenskapen för att förbättra informationsflödet till små och medelstora företag och främja gränsöverskridande verksamhet (t.ex. Business Cooperation Network (BC-Net), Euroinfocenter, konferenser, osv.).

3. Samarbetet kommer att omfatta tillhandahållande av tekniskt bistånd särskilt för inrättande av lämpligt institutionellt stöd för

små och medelstora företag på nationell och regional nivå, inom områdena finans, utbildning, rådgivning, teknik och handel.

Artikel 92

Information och den audiovisuella sektorn

1. Gemenskapen och Bulgarien skall vidta lämpliga åtgärder för att stimulera ett effektivt ömsesidigt informationsutbyte. Program som siktar på att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen skall prioriteras liksom program som ger yrkeskretsar i Bulgarien mera specialiserad information och om möjligt tillgång till gemenskapens databaser.

2. Parterna skall samarbeta vid främjandet av den audiovisuella industrin i Europa. Den audiovisuella sektorn i Bulgarien kan särskilt delta i aktiviteter som arrangeras av gemenskapen inom ramen för Medieprogrammet enligt de förfaranden som fastställts av de organ som ansvarar för respektive aktivitet och i enlighet med bestämmelserna i det beslut som Europeiska gemenskapernas råd fattat den 21 december 1990 och som fastställde programmet. Gemenskapen kommer att uppmuntra den audiovisuella sektorn i Bulgarien att delta i lämpliga Eureka-program.

Parterna skall samordna och vid behov harmonisera sin politik beträffande regleringen av gränsöverskridande radio- och tevesändning, tekniska standarder inom det audiovisuella området och främjandet av europeisk teknik på det audiovisuella området.

Samarbetet kan bl.a. omfatta utbytesprogram, stipendier och utbildningsmöjligheter för journalister och andra som är verksamma inom mediasektorn.

Artikel 93

Konsumentskydd

1. Parterna skall samarbeta för att Bulgariens system för konsumentskydd skall bli helt förenligt med gemenskapens.

2. I detta syfte skall samarbetet så långt det är möjligt, omfatta:

- utbyte av information och expertis,
- tillgång till gemenskapens databaser,
- utbildning och tekniskt bistånd.

Artikel 94

Tull

1. Syftet med samarbetet skall vara att säkerställa överensstämmelse med alla de bestämmelser som enligt planerna skall antas i samband med handel och för att uppnå en tillnärmning av Bulgariens tullsystem till gemenskapens och således att hjälpa till att bana väg för den liberalisering som är planerad enligt detta avtal.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Informationsutbyte.
- Utveckling av lämplig infrastruktur vid gränsstationer mellan parterna.
- Införande av ett administrativt enhetsdokument och Kombinerade nomenklaturen i Bulgarien.
- Sammankoppling av gemenskapens och Bulgariens transitsystem.
- Förenkling av inspektioner och formaliteter i samband med godstransport.
- Anordnande av seminarier och utbildningstillfällen.
- Stöd vid införandet av moderna informationssystem för tullen.

Tekniskt bistånd skall ges vid behov.

3. Utan att det påverkar det utökade samarbetet enligt detta avtal, särskilt artikel 97, skall det ömsesidiga biståndet beträffande

tullfrågor mellan parternas administrativa myndigheter ske enligt bestämmelserna i protokoll 6.

Artikel 95

Statistiskt samarbete

1. Samarbetet inom detta område skall syfta till att utveckla ett effektivt statistiksystem som snabbt och i rätt tid kan tillhandahålla den tillförlitliga statistik som behövs för att stödja och övervaka den ekonomiska omdaningsprocessen och bidra till utvecklingen av privat företagsamhet i Bulgarien.

2. Parterna skall samarbeta särskilt för att

- stärka Bulgariens statistiska system,
- uppnå harmonisering med internationella (och särskilt gemenskapens) metoder, standarder och klassifikationer,
- tillhandahålla de uppgifter som behövs för att upprätthålla och övervaka den ekonomiska omdaningen,
- förse marknadsaktörerna inom den privata sektorn med relevanta makroekonomiska och mikroekonomiska uppgifter,
- garantera uppgifternas skydd mot obehörig insyn,
- utbyta statistisk information.

3. Gemenskapen skall vid behov ge tekniskt bistånd.

Artikel 94

Ekonomiska aspekter

1. Gemenskapen och Bulgarien skall underlätta den ekonomiska omdanings- och integrationsprocessen genom att samarbeta för en bättre förståelse för grunddragen i deras respektive ekonomier och för utformningen

och genomförandet av en ekonomisk politik i marknadsekonomier.

2. För dessa ändamål kommer gemenskapen och Bulgarien att

- utbyta information om makroekonomiska resultat och prognoser och om utvecklingsstrategier,
- tillsammans analysera ekonomiska frågor av gemensamt intresse, såsom utformningen av en ekonomisk politik och medlen för att genomföra denna,
- särskilt genom åtgärdsprogrammet för samarbete i ekonomiska frågor, uppmuntra ett omfattande samarbete mellan ekonomer och företagsledare i gemenskapen och Bulgarien, för att påskynda överföringen av kunskaper för utarbetandet av en ekonomisk politik och ombesörja att resultaten av de undersökningar som är relevanta för politiken får en omfattande spridning.

Artikel 97

Narkotika

1. Samarbetet är särskilt inriktat på att öka effektiviteten hos narkotikabekämpningspolitiken och åtgärderna för att motverka tillförsel av och olaglig handel med narkotika och psykotropiska preparat och för att minska missbruket av dessa produkter.

2. Parterna skall enas om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att nå dessa mål, däribland metoder för gemensamma ingripanden. Dessa ingripanden kommer att baseras på samråd om och nära samordning av målen och de politiska åtgärderna inom de områden som avses i punkt 1.

3. Samarbetet mellan parterna kommer att omfatta tekniskt och administrativt bistånd, särskilt inom följande områden:

- Utarbetande och genomförande av nationell lagstiftning.

- Inrättande eller stärkande av institutioner och informationscentra samt sociala centra och hälsocentra.
- Förbättrad effektivitet hos institutioner som bekämpar illegal narkotikatrafik.
- Personalutbildning och forskning.
- Hindrande av avledning av prekursorer och andra kemiska ämnen av betydelse som används för olaglig tillverkning av narkotika eller psykotropiska preparat genom fastställande av lämpliga normer som motsvarar dem som antagits av gemenskapen och relevanta internationella organ, särskilt Kemiska aktionsgruppen (CATF).

Parterna kan enas om att införliva andra områden.

AVDELNING VII

KULTURELLT SAMARBETE

Artikel 98

1. Med hänsyn till den högtidliga förklaringen om Europeiska unionen förpliktar sig parterna att främja, stödja och underlätta det kulturella samarbetet. Vid behov kan gemenskapens kulturella samarbetsprogram eller de som finns i en eller flera medlemsstater utökas till att också omfatta Bulgarien och ytterligare verksamheter av intresse för båda sidorna kan utvecklas.

Detta samarbete kan i synnerhet omfatta

- icke-kommersiellt utbyte av konstverk och konstnärer,
- filmproduktion och filmindustri, med beaktande av samarbetet inom den audiovisuella sektorn enligt artikel 92,
- översättningar av litterära verk,
- bevarande och restaurering av monument och historiska platser (det arkitektoniska och kulturella arvet),
- utbildning av personer som handhar kulturella ärenden,
- anordnande av europeiskt inriktade kulturevenemang.

AVDELNING VIII

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 99

För att uppnå målsättningarna i detta avtal och i enlighet med artiklarna 100, 101, 103 och 104, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 102, skall Bulgarien från gemenskapen erhålla tillfälligt ekonomiskt bistånd i form av bidrag och lån, däribland lån från Europeiska investeringsbanken enligt bestämmelserna i artikel 18 i bankens stadga för att påskynda Bulgariens ekonomiska omvandling och hjälpa Bulgarien att hantera de ekonomiska och sociala konsekvenserna av strukturell återanpassning.

Artikel 100

Detta ekonomiska bistånd skall omfattas av

- antingen PHARE-planens åtgärder enligt bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3906/89, med ändringar på flerårsbasis, eller inom nya ekonomiska fleråriga ramar som gemenskapen fastställer efter samråd med Bulgarien och med hänsyn till övervägandena i artiklarna 103 och 104 i detta avtal,
- lån från Europeiska investeringsbanken till och med utgången av den period då dessa är disponibla. Efter samråd med Bulgarien skall gemenskapen fastställa maximibeloppet och den period då lån från Europeiska investeringsbanken är disponibla för Bulgarien under efterföljande år.

Artikel 101

Målsättningarna och områdena för gemenskapens ekonomiska bistånd skall fastställas i ett vägledande åtgärdsprogram som de bägge parterna skall enas om. Parterna skall underätta associeringsrådet.

Artikel 102

1. Gemenskapen skall, vid speciella behov, med beaktande av riktlinjerna för åtgärder i G-24 och samtliga tillgängliga ekonomiska resurser, på Bulgariens begäran och i samordning med internationella finansiella institut, inom ramen för G-24 undersöka möjligheten att ge tillfälligt ekonomiskt bistånd

- för att stödja åtgärder som syftar till att införa och upprätthålla den bulgariska valutans konvertibilitet,
- för att stödja stabiliserings- och strukturanpassningsinsatser på medellång sikt, inbegripet stöd för betalningsbalansen.

2. Villkoren för detta ekonomiska bistånd är att Bulgarien eventuellt inom ramen för G-24 framlägger program som stöds av IMF för konvertibilitet eller omstrukturering av ekonomin, att gemenskapen godkänner detta, att Bulgarien håller fast vid dessa program och, som ett slutgiltigt mål, att landet snabbt går över till att förlita sig på privat finansiering.

3. Associeringsrådet kommer att underrättas om de villkor på vilka detta bistånd kommer att ges och huruvida Bulgarien uppfyller de förpliktelser som landet åtagit sig beträffande sådant bistånd.

Artikel 103

Gemenskapens ekonomiska bistånd skall utvärderas med tanke på de behov som uppstår och Bulgariens utvecklingsnivå och med hänsyn till fastställda prioriteringar och den bulgariska ekonomins upptagningsförmåga, förmågan att återbetala lån och utvecklingen

mot ett marknadsekonomisystem och omstrukturering i Bulgarien.

Artikel 104

För att tillgängliga resurser skall kunna utnyttjas optimalt skall parterna se till att gemenskapens bidrag ges i nära samordning med bidrag från andra källor, såsom medlemsstaterna, andra länder, inbegripet G-24, och internationella finansiella institut, t.ex. Internationella valutafonden, Världsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling.

AVDELNING IX

**INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA
BESTÄMMELSER SAMT SLUTBE-
STÄMMELSER**

Artikel 105

Ett associeringsråd skall inrättas som skall övervaka avtalets genomförande. Det skall sammanträda på ministernivå en gång om året och när omständigheterna kräver det. Det skall undersöka alla frågor av betydelse som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av gemensamt intresse.

Artikel 106

1. Associeringsrådet skall bestå av medlemmarna i Europeiska gemenskapernas råd och medlemmar i Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och medlemmar i den bulgariska regeringen, å andra sidan.

2. Medlemmarna i associeringsrådet kan låta sig representeras i överensstämmelse med de villkor som skall fastställas i dess arbetsordning.

3. Associeringsrådet skall själv fastställa sin arbetsordning.

4. I associeringsrådet skall en medlem i Europeiska gemenskapernas råd och en medlem i den bulgariska regeringen i tur och ordning sitta som ordförande enligt de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

5. Vid behov skall Europeiska investeringsbanken delta som observatör i associeringsrådets arbete.

Artikel 107

Associeringsrådet skall, i syfte att uppnå målen i avtalet, ha befogenhet att fatta beslut i de fall som föreskrivs däri. De beslut som fattas skall vara bindande för parterna som skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra de fattade besluten. Associeringsrådet kan även avge lämpliga rekommendationer.

Det skall utarbetas sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan de båda parterna.

Artikel 108

1. Var och en av de båda parterna kan till associeringsrådet hänskjuta alla tvister beträffande tillämpningen eller tolkningen av detta avtal.

2. Associeringsrådet kan bilägga tvisten genom ett beslut.

3. Varje part skall vara förpliktad att vidta de åtgärder som krävs för att genomföra det beslut som avses i punkt 2.

4. Om det inte är möjligt att bilägga tvisten i enlighet med punkt 2, kan varje part underätta den andra parten om att den utsett en skiljeman. Den andra parten måste då utse en andra skiljeman inom två månader. För tillämpning av detta förfarande skall gemenskapen och medlemsstaterna anses som en av parterna i tvisten.

Associeringsrådet skall utse en tredje skiljeman.

Skiljemännens beslut skall fattas med enkel majoritet.

Varje part i tvisten måste vidta de åtgärder som krävs för att efterfölja skiljemännens beslut.

Artikel 109

1. Associeringsrådet skall vid utförandet av sina förpliktelser biträdas av en associeringskommitté bestående av företrädare för medlemmarna i Europeiska gemenskapernas råd och medlemmar i Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och av företrädare för den bulgariska regeringen, å andra sidan, vanligtvis på högre tjänstemannanivå.

I arbetsordningen skall associeringsrådet fastställa associeringskommitténs uppgifter, bland annat förberedelse av associeringsrådets sammanträden, och hur kommittén skall fungera.

2. Associeringsrådet kan delegera alla eller vissa av sina befogenheter till associeringskommittén. I så fall skall associeringskommittén fatta sina beslut i enlighet med villkoren i artikel 107.

Artikel 110

Associeringsrådet kan besluta att inrätta andra särskilda kommittéer och organ för att bistå vid utförandet av dess uppgifter.

Associeringsrådet skall i sin arbetsordning fastställa sådana kommittéers sammansättning och uppgifter samt deras funktionsätt.

Artikel 111

En parlamentarisk associeringskommitté skall inrättas. Den skall vara ett forum för medlemmarna i det bulgariska parlamentet och Europaparlamentet där de kan träffas och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Artikel 112

1. Den parlamentariska associeringskommittén skall bestå av medlemmar i Europaparlamentet, å ena sidan, och medlemmar i det bulgariska parlamentet, å andra sidan.

2. Den parlamentariska associeringskommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

3. I den parlamentariska associeringskommittén skall Europaparlamentet och det bulgariska parlamentet i tur och ordning sitta som ordförande enligt de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

Artikel 113

Den parlamentariska associeringskommittén kan begära relevanta upplysningar om avtalets genomförande från associeringsrådet som då skall tillhandahålla de begärda upplysningarna.

Den parlamentariska associeringskommittén skall underrättas om associeringsrådets beslut.

Den parlamentariska associeringskommittén kan avge rekommendationer till associeringsrådet.

Artikel 114

Inom ramen för detta avtal åtar sig varje part att säkerställa att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina individuella rättigheter och äganderätter, inbegripet de som gäller immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

Artikel 115

Ingenting i detta avtal skall förhindra en avtalsslutande part att vidta åtgärder som

a) den anser nödvändiga för att förhindra offentliggörandet av upplysningar som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen,

b) rör produktionen av, eller handeln med, vapen, ammunition eller krigsmateriel eller forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, under förutsättning att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren för de produkter som inte är avsedda för särskilda militära ändamål,

c) den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga inre störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, krig eller allvarlig internationell spänning som utgör ett krigshot eller för att infria åtaganden som den har godtagit i syfte att upprätthålla fred och internationell säkerhet.

Artikel 116

1. Inom de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser i detta

— skall de ordningar som Bulgarien tillämpar med avseende på gemenskapen inte ge upphov till någon diskriminering mellan medlemsstaterna, deras medborgare, eller deras bolag eller firmor,

— skall de ordningar som gemenskapen tillämpar med avseende på Bulgarien inte ge upphov till någon diskriminering mellan Bulgariens medborgare eller dess bolag eller firmor.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte beröra parternas rätt att tillämpa relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning på skattebetalare som inte befinner sig i samma situation beträffande bostadsort.

Artikel 117

När produkter med ursprung i Bulgarien

importeras till gemenskapen skall de inte medges en gynnsammare behandling än den som tillämpas av medlemsstaterna sinsemellan.

Den behandling som medges Bulgarien enligt avdelning IV och kapitel I i avdelning V skall inte vara mera gynnsam än den som tillämpas av medlemsstaterna sinsemellan.

Artikel 118

1. Parterna skall vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som erfordras för att fullgöra sina åtaganden enligt avtalet. De skall se till att de mål som föreskrivs i avtalet uppnås.

2. Om endera parten anser att den andra parten har underlåtit att fullgöra ett åtagande enligt avtalet, kan den vidta lämpliga åtgärder. Dessförinnan skall den, utom i särskilt brådskande ärenden, förse associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som erfordras för en grundlig undersökning av situationen i syfte att finna en för parterna godtagbar lösning.

Vid val av åtgärder måste sådana som minst stör avtalets funktion prioriteras. Dessa åtgärder skall omedelbart meddelas associeringsrådet och skall på begäran av den andra parten bli föremål för samråd inom associeringsrådet.

Artikel 119

Detta avtal skall inte beröra de rättigheter som garanteras individer och marknadsaktörer genom bindande avtal mellan en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Bulgarien, å andra sidan, förrän lika rättigheter för dessa har uppnåtts enligt avtalet, utom för områden inom gemenskapens behörighet och utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter som en följd av detta avtal inom sektorer för deras behörighet.

Artikel 120

Protokollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 och 8 samt bi-

lagorna 1-16 skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 121

Detta avtal skall ingås på obestämd tid.

Endera parten kan säga upp detta avtal genom att underrätta den andra parten. Avtalet skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för sådan underrättelse.

Artikel 122

Detta avtal skall gälla för, å ena sidan, de territorier i vilka Fördragen om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stål gemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag och, å andra sidan, för Bulgariens territorium.

Artikel 123

Detta avtal är upprättat i två exemplar på de bulgariska, danska, engelska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska språken, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Artikel 124

Detta avtal skall godkännas av parterna enligt deras egna förfaranden.

Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då de avtalslutande parterna till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket är avslutade.

Då detta avtal träder i kraft skall det ersätta avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Bulgarien om handel och ekonomiskt och kommersiellt samarbete, undertecknat i Bryssel den 8 maj 1990.

Artikel 125

1. Om bestämmelserna i vissa delar av avtalet, särskilt de som gäller varors rörlighet, i väntan på att de förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande skall fullföljas, genomförs under 1993 genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och Bulgarien, är parterna under sådana omständigheter eniga om att för tillämpning av bestämmelserna i avdelning III, artiklarna 64 och 67 i detta avtal och protokollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 och 7 till detta med *dagen för avtalets ikraftträdande* avses

- dagen för ikraftträdandet av interimsavtalet med avseende på de förpliktelser som börjar gälla den dagen, och
 - den 1 januari 1993 med avseende på de förpliktelser som börjar gälla efter dagen för ikraftträdandet, med hänvisning till dagen för ikraftträdandet.
2. Om avtalet träder i kraft efter den 1 januari skall bestämmelserna i protokoll 7 tillämpas.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

1	Artiklarna 9 och 19	Definition av industri- och jordbruksprodukter
2a	Artikel 10.2	Gemenskapens tullkoncessioner
2b	Artikel 10.2	Gemenskapens tullkoncessioner
3	Artikel 10.3	Gemenskapens tullkoncessioner
4	Artikel 11.1	Bulgariska tullkoncessioner
5	Artikel 11.2	Bulgariska tullkoncessioner
6	Artikel 11.3	Bulgariska tullkoncessioner
7	Artikel 11.4	Kvantitativa restriktioner på import till Bulgarien
8	Artikel 13	Avgifter med motsvarande verkan som tullar på import till Bulgarien
9	Artikel 14.3	Kvantitativa restriktioner på export från Bulgarien
10	Artikel 18	Förädlade jordbruksprodukter (Kapitel 25-97 i KN)
11a, b	Artikel 21.2	Gemenskapens jordbrukskoncessioner
12a, b	Artikel 21.3	Bulgariska jordbrukskoncessioner (kvantitativa restriktioner)
13a, b	Artikel 21.4	Gemenskapens extra jordbrukskoncessioner Bilaga till bilagorna 11b och 13b
14a, b	Artikel 21.4	Bulgariska extra jordbrukskoncessioner
15a	Artikel 45	Rättsakter om fast egendom
15b	Artiklarna 45, 46, 48, 50 och 51	Etablering: ”Finansiella tjänster”
15c	Artiklarna 45 och 51	Etablering: ”Sektorer som skall undantas från nationell behandling under en viss period”
15d	Artikel 45	Etablering: ”Undantagna sektorer”
16	Artikel 67	Immaterialrätt

Bilagorna I—XIVb till associeringsavtalet och protokollen 1—5 och 7 till avtalet, de avtal mellan Europeiska gemenskapen och Bulgarien som ingåtts genom skriftväxling, slutakten och förklaringarna har inte publicerats som bilagor till denna proposition. Texterna ingår i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, specialutgåva på svenska 1994 (kapitel 11, Relationer med omvärlden, volym 39, EGT L 358, s. 1).

BILAGA 15a

**Rättsakter om fast egendom i gränsregioner i enlighet med gällande lagstiftning i vissa
av gemenskapens medlemsstater**

*BILAGA 15b***Finansiella tjänster***Definitioner*

En finansiell tjänst är varje tjänst av finansiell karaktär som tillhandahålls av någon av parternas finansiella serviceföretag. Finansiella tjänster omfattar följande verksamhet.

A. Alla försäkringstjänster och därtill hörande tjänster

1. Direktförsäkring (inbegripet koassurans):
 - i) Liv.
 - ii) Icke liv.
2. Återförsäkring och retrocession.
3. Försäkringsförmedling, såsom mäklari och agentur.
4. Tjänster i anslutning till försäkring, såsom rådgivning, aktuarietjänster, riskbedömning och skadereglering.

B. Banktjänster och andra finansiella tjänster (undantaget försäkring)

1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningsspliktiga medel från allmänheten.
2. Utlåning av alla slag, omfattande bland annat konsumentkrediter, hypotekskrediter, factoring och finansiering av affärstransaktioner.
3. Finansiell leasing.

4. Alla penning- och betalningsförmedlingstjänster, omfattande kreditkort, resecheckar och bankväxlar.
5. Garantier och åtaganden.
6. Handel för kunders räkning, antingen på fondbörsen, på OTC-marknaden eller på annat sätt, med följande:
 - a) Penningmarknadsinstrument (checkar, växlar, bankcertifikat (certificates of deposits), osv.).
 - b) Utländsk valuta.
 - c) Derivat omfattande, men inte begränsade till, terminsaffärer och optioner.
 - d) Valutakursinstrument och räntebärande papper, omfattande sådana produkter som svappar, ränteterminer (forward rate agreements), osv.
 - e) Överlåtbara värdepapper.
 - f) Andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inbegripet guld- och silvertackor.
7. Medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och serviceverksamhet i samband med sådana emissioner.
8. Penningmäklari.

9. Förvaltning av tillgångar, såsom kassa- eller portföljförvaltning, förvaltning av alla former av kollektiva investeringar, förvaltning av pensionsfonder, förvaring och förvaltning av anförtrodda medel.
10. Reglering och clearing av finansiella tillgångar, däribland värdepapper, derivat och andra överlåtbara instrument.
11. Rådgivande förmedling och ytterligare finansiella tjänster med avseende på all verksamhet enligt punkt 1-10 ovan, däribland kreditupplysning och -analys, undersökningar och rådgivning i samband med investeringar och portföljer, rådgivning om förvärv samt omstrukturering av företag och företagsstrategier.
12. Tillhandahållande och överföring av finansiella upplysningar, finansiell databehandling och tillhörande programvara som andra leverantörer av finansiella tjänster tillhandahållit.

Följande typer av verksamhet ingår inte i definitionen av finansiella tjänster:

- a) Verksamhet som bedrivs av centralbanker eller någon annan offentlig institution inom ramen för penning- eller valutakurspolitik.
- b) Verksamhet som bedrivs av centralbanker, regeringsorgan eller myndigheter eller offentliga institutioner, på regeringens vägnar eller med dennas garanti, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivas av finansiella serviceföretag i konkurrens med sådana offentliga organ eller privata institutioner
- c) Verksamhet som ingår i lagstadgade sociala trygghets- eller pensionssystem, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivas av finansiella serviceföretag i konkurrens med offentliga organ eller privata institutioner.

*BILAGA 15c***Sektorer som skall undantas från nationell behandling under en viss period**

I. Förvärv av andelar som säkerställer majoritet vid antagandet av beslut eller hindrar antagandet av beslut i företag som tillverkar eller bedriver handel med vapen, ammunition eller militär utrustning, är verksamma inom bank- och försäkringsväsendet eller är engagerade i prospektering, utveckling eller utvinning av naturtillgångar från territorialhavet, kontinentalsockeln eller den exklusiva ekonomiska zonen.

II. Representation vid domstolar samt juridiska tjänster utom juridisk rådgivning i afärsangelägenheter.

III. Anordnande av hasardspel, lotterier, osv.

BILAGA 15d

Undantagna sektorer

I. Förvärv av mark.	III. Ägande av fast egendom i vissa geografiska regioner enligt artikel 5, punkt 3.3 i den bulgariska lagen om utlänningars förvärvsverksamhet och om skydd av utländska investeringar.
II. Förvärv av bostäder utom i de fall då byggnadslov har förvärvats eller enligt ett lagligen fastställt förfarande.	
-

*BILAGA 16***Immaterialrätt**

1. Artikel 67. 2 omfattar följande multilaterala konventioner:

- Protokollet till Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (Madrid, 1989).
- Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radioföretag (Rom, 1961).

2. Associeringsrådet kan besluta att punkt 2 i artikel 67 skall tillämpas på andra multilaterala konventioner, särskilt GATT-TRIPS-avtalet (handelsrelaterad immaterialrätt).

3. De avtalslutande parterna förklarar att de lägger vikt vid de förpliktelser som följer av följande multilaterala konventioner:

- Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Paristexten, 1971).
- Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).
- Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).

— Budapestkonventionen om ett internationellt erkännande angående deponering av mikroorganismer för patentändamål (1977, ändrad 1980).

— Washingtonkonventionen om patentsamarbete (1970, ändrad 1979, reviderad 1984).

4. Före utgången av den första fasen skall Rumänien i sin inhemska lagstiftning uppfylla de huvudsakliga bestämmelserna i Niceöverenskommelsen rörande den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gäller (Genève, 1977, ändrad 1979).

5. Beträffande punkt 3 i denna bilaga och de bestämmelser i artikel 76.1 som avser immateriell äganderätt skall med de avtalslutande parterna förstås Rumänien, Europeiska ekonomiska gemenskapen och medlemsstaterna, i den mån som var och en är behörig i frågor som berör industriella, immateriella och kommersiella rättigheter som omfattas av dessa konventioner eller av artikel 76.1.

6. Bestämmelserna i denna bilaga och de bestämmelser i artikel 76.1 som avser immateriell äganderätt berör inte Europeiska ekonomiska gemenskapens och medlemsstaternas behörighet i frågor som berör industriella, immateriella och kommersiella rättigheter.

FÖRTECKNING ÖVER PROTOKOLL

PROTOKOLL	RUBRIK
1	Om textilvaror och beklädnadsprodukter
2	Om produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG)
3	Om handeln mellan Bulgarien och gemenskapen med bearbetade jordbruksprodukter
4	Om definition av begreppet ursprungsprodukter och om metoder för administrativt samarbete
5	Om särskilda bestämmelser för handeln mellan Bulgarien och Spanien respektive Portugal
6	Om ömsesidigt bistånd i tullfrågor
7	Om koncessioner som begränsas till vissa år
8	Om gränsöverskridande vattendrag

PROTOKOLL 6**om ömsesidigt bistånd i tullfrågor**

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

- a) *tullagstiftning*: gällande bestämmelser på de avtalsslutande parternas territorier som reglerar import, export, transitering av varor samt tullklarering i varje annan form, inbegripet åtgärder om förbud, restriktioner och kontroll som antagits av de avtalsslutande parterna,
- b) *tullar*: alla tullar, skatter, taxor och andra avgifter som fastställs och upp bärs i de avtalsslutande parternas territorier vid tillämpning av tullagstiftning, dock med undantag av taxor och avgifter begränsade till belopp som motsvarar ungefärliga kostnader för tillhandahållna tjänster,
- c) *begärande myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som gör en framställning om bistånd i tullfrågor,
- d) *anmodad myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som tar emot en framställning om bistånd i tullfrågor,
- e) *överträdelse*: varje överträdelse av tullagstiftningen liksom varje försök till sådan överträdelse.

Artikel 2

Räckvidd

1. De avtalsslutande parterna skall lämna varandra bistånd på det sätt och i enlighet med de villkor som är fastställda i detta protokoll för att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att förebygga, upptäcka och utreda överträdelser av denna lagstiftning.

2. Det bistånd i tullfrågor som avses i detta protokoll är tillämpligt på varje administrativ myndighet hos de avtalsslutande parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Detta får inte påverka reglerna om ömsesidigt bistånd i brottsutredningar. Det omfattar inte heller information som inhämtats genom utövande av befogenheter på rättsmyndigheternas begäran, förutom i de fall då dessa myndigheter kommer överens om detta.

Artikel 3

Bistånd på begäran

1. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna alla relevanta upplysningar som kan göra det möjligt för denna att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, inbegripet upplysningar om genomförda eller planerade handlingar som innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning.

2. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna denna upplysningar om huruvida varor som exporterats från en avtalsslutande parts territorium har importerats på rätt sätt till den andra avtalsslutande partens territorium och, i tillämpliga fall, också ange använd tullklaringsform.

3. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa övervakning av

- a) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara i färd med att överträda eller ha överträtt tullagstiftningen,
- b) varurörelser som rapporteras möjligen kunna ge upphov till omfattande överträdelser av tullagstiftningen,
- c) transportmedel som skäligen kan antas ha använts, bli använda eller komma att användas vid överträdelse av tullagstiftningen.

Artikel 4

Bistånd på eget initiativ

De avtalsslutande parterna skall inom respektive behörighetsområde bistå varandra, om detta anses vara nödvändigt för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, i synnerhet när de får in upplysningar som hänför sig till

- handlingar som har inneburit, innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning och som kan vara av intresse för andra avtalsslutande parter,
- nya medel eller metoder som tillämpas för att genomföra sådana handlingar,
- varor som är kända för att vara föremål för omfattande överträdelser av tullagstiftningen vid import, export, transitering eller annan tullklarering.

Artikel 5

Delgivning/Anmälan

På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten i enlighet med sin lagstiftning vidta alla nödvändiga åtgärder för att till mottagare som är bosatta eller etablerade inom dess territorium

- delge alla handlingar,
- delge alla beslut,

som omfattas av detta protokolls tillämpningsområde. I detta fall är artikel 6.3 tillämplig.

Artikel 6

Biståndsframställningens form och innehåll

1. Framställningar om bistånd enligt detta protokoll skall göras skriftligen. De handlingar som behövs för att framställningen skall kunna efterkommas skall bifogas framställningen. I brådskande fall kan muntliga framställningar godtas, men sådana måste omgående bekräftas skriftligen.

2. Framställningar enligt punkt 1 i denna artikel skall innehålla följande upplysningar:

- a) Den begärande myndighet som gör framställningen.
- b) Begärd åtgärd.
- c) Föremålet och grunden för framställningen.
- d) Tillämpliga lagar och andra författningar.
- e) Så exakta och fullständiga upplysningar som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen.
- f) En sammanfattning av de relevanta sakuppgifterna, med undantag för ärenden som avses i artikel 5.

3. Framställningar skall göras på något av den anmodade myndighetens officiella språk eller på något annat språk som är godtagbart för denna myndighet.

4. Om en framställning inte uppfyller de formella kraven, får rättelse eller komplettering begäras. Beslut om säkerhetsåtgärder får dock meddelas.

Artikel 7

Handläggning av framställningar

1. För att efterkomma en biståndsframställning skall den anmodade myndigheten eller, då denna inte är behörig, det administrativa organ till vilken den anmodade myndigheten ställt framställningen, handla inom ramen för sin behörighet och tillgängliga resurser som om den handlade för egen räkning eller på begäran av någon annan myndighet hos samma avtalsslutande part, genom att lämna tillgängliga upplysningar eller genom att antingen företa lämpliga undersökningar eller se till att sådana företas.

2. Biståndsframställningar skall handläggas i enlighet med den anmodade avtalsslutande partens lagar och andra författningar.

3. Behörigt bemyndigade tjänstemän hos en avtalsslutande part får, efter tillstånd av den andra berörda avtalsslutande parten och på de villkor som denna ställt, från den anmodade myndigheten eller från någon annan myndighet för vilken den anmodade myndigheten är ansvarig, skaffa fram de upplysningar om överträdelse av tullagstiftningen som den begärande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. Tjänstemän hos en avtalsslutande part får, med tillstånd av den andra avtalsslutande parten, närvara vid undersökningar som genomförs på den senares territorium.

Artikel 8

Former för informationsutbyte

1. Den anmodade myndigheten skall till den begärande myndigheten meddela resultatet av företagna undersökningar i form av handlingar, bestyrkta kopior av handlingar, rapporter och liknande.

2. De dokument som avses i punkt 1 kan ersättas av datoriserad information framtagen i valfri form för samma ändamål.

Artikel 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. De avtalsslutande parterna får vägra lämna bistånd enligt detta protokoll, om biståndet skulle

- a) strida mot suveränitet, allmän ordning (l'ordre public), säkerhet och andra väsentliga intressen, eller
- b) gälla valuta- eller skattebestämmelser som inte kan hänföras till bestämmelser om tullar, eller
- c) inkräkta på industri-, handels- eller yrkeshemligheter.

2. Om den begärande myndigheten gör en framställning om bistånd som den själv inte skulle kunna lämna på anmodan, skall den framhålla detta i sin framställning. Det är sedan upp till den anmodade myndigheten att bestämma hur den skall bemöta en sådan förfrågan.

3. Om en framställning om bistånd inte kan efterkommas eller om den avslås, skall den begärande myndigheten utan dröjsmål underrettas om beslutet och skälen för detta.

Artikel 10

Skyldighet att iaktta sekretess

1. Alla upplysningar som lämnats enligt detta protokoll skall, oavsett form, vara konfidentiella. De skall omfattas av sekretess och åtnjuta det skydd som gäller samma slags upplysningar enligt de tillämpliga lagarna hos den avtalsslutande part som mottagit upplysningarna, och enligt motsvarande bestämmelser tillämpliga på gemenskapens myndigheter.

2. Personupplysningar skall inte överföras om det finns rimliga skäl att anta att överföringen eller användningen av uppgifterna strider mot de grundläggande rättsprinciperna hos en av parterna och särskilt om den berörda personen oberättigat skulle lida skada. På begäran skall den mottagande parten informera den underrättande parten om användningen av de upplysningar som den får och om de uppnådda resultaten.

3. Personupplysningar får endast överföras till tullmyndigheterna och, om åtal är nödvändigt, till allmänna åklagare och juridiska myndigheter. Andra personer eller myndigheter får endast ta del av sådana upplysningar efter föregående medgivande av den underrättande myndigheten.

4. Den underrättande myndigheten skall kontrollera riktigheten i de upplysningar som skall översändas. Om det visar sig att de överförda upplysningarna varit felaktiga eller skall strykas, skall den mottagande parten omedelbart underrättas om detta. Denna part är förpliktigad att utföra korrigeringarna eller strykningarna.

5. Utan att det påverkar de fall då det allmänna offentliga intresset är avgörande, kan den berörda person på begäran få besked om datalagren och syftet med denna lagring.

Artikel 11

Användning av upplysningar

1. Erhållna upplysningar skall uteslutande

användas för detta protokolls syften och får endast användas av en avtalsslutande part för andra ändamål efter skriftligt medgivande av den administrativa myndighet som lämnat uppgifterna och med de eventuella förbehåll som denna utfärdar. Dessa bestämmelser skall inte tillämpas för upplysningar som avser brott rörande narkotika eller psykotropa ämnen. Sådana upplysningar får inom ramarna för artikel 2 meddelas andra myndigheter som är direkt verksamma i kampen mot narkotikahandeln.

2. Punkt 1 skall inte hindra användningen av upplysningar i eventuella rättsliga eller administrativa förfaranden som inleds till följd av överträdelse av tullagstiftningen.

3. De avtalsslutande parterna får vid registrering av bevis, rapporter och vittnesmål samt i förfaranden som inletts inför domstol som bevis använda erhållna upplysningar och handlingar som de tagit del av i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 12

Sakkunniga och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att, inom ramen för detta bemyndigande, inställa sig som sakkunnig eller vitne vid ett rättsligt eller administrativt förfarande rörande ärenden som omfattas av detta protokoll inom en annan avtalsslutande parts jurisdiktion, och förete sådana föremål eller handlingar, eller bestyrkta kopior därav, som kan behövas vid dessa förfaranden. Av framställningen om inställelse skall klart framgå i vilket ärende och i vilken egenskap tjänstemannen skall höras.

Artikel 13

Kostnader för bistånd

De avtalsslutande parterna skall avstå från att kräva ersättning av varandra för kostnader som föranletts av tillämpningen av detta protokoll utom, när så är skäligt, för ersättning till sakkunniga och vittnen samt till tolkar

och översättare som inte är anställda i offentlig tjänst.

Artikel 14

Genomförande

1. Förvaltningen av detta protokoll skall anförtros åt, å ena sidan de centrala tullmyndigheterna i Bulgarien och, å andra sidan, de behöriga enheterna inom kommissionen eller, i tillämpliga fall, tullmyndigheterna i gemenskapens medlemsstater. De skall, med hänsyn till regler om dataskydd, fatta beslut om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för protokollets tillämpning. De kan till de behöriga organen föreslå de ändringar i detta protokoll som de anser bör göras.

2. De avtalslutande parterna skall rådgöra med varandra och därefter hålla varandra underrättade om de tillämpningsföreskrifter

som antas i överensstämmelse med bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 15

Protokollets kompletterande karaktär

1. Detta protokoll skall komplettera och inte hindra tillämpningen av eventuella avtal om ömsesidigt bistånd som slutits eller kan komma att slutas mellan en eller flera av gemenskapens medlemsstater och Bulgarien. Det skall inte heller utesluta mera vittgående ömsesidigt bistånd som lämnas enligt sådana avtal.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11 skall dessa avtal inte påverka de gemenskapsbestämmelser som reglerar utbyte mellan kommissionens behöriga enheter och medlemsstaternas tullmyndigheter av sådana upplysningar rörande tullärenden som kan vara av intresse för gemenskapen.

PROTOKOLL 8

om gränsöverskridande vattendrag

De avtalsslutande parterna,

som erinrar om de gällande principerna, särskilt i:

- konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar,
- konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang,
- konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor,
- Ramsarkonventionen;

som beaktar att det i artikel 81 i avtalet, som handlar om miljösamarbete, fastställs en ram inom vilken parternas initiativ inom området för gränsöverskridande samarbete kan vidareutvecklas genom program av gemensamt intresse,

som beaktar att vård av vattnet i gränsöverskridande floder är ett av de samarbetsområden som avses i artikel 81 i avtalet,

har kommit överens om följande:

Det ligger i parternas gemensamma intresse att med ekonomiskt bistånd från gemenska-

pen, enligt gällande bestämmelser i avdelning VIII i avtalet, inrätta ett system för övervakning av vattenkvaliteten och -mängden i deras gränsöverskridande floder i syfte att:

- minska vattenföroreningarna i gränsöverskridande floder till en nöjaktig nivå, säkerställa en ekologiskt sund användning inom ekonomin och försöka förhindra alla andra slag av förorening av dessa vatten, särskilt förorening som förorsakas av eventuella olyckor,
- inrätta ett förvarningssystem för att klara översvämningar och farliga föroreningsnivåer i dessa floder,
- med gemensamma ansträngningar främja kampen mot jorderosion som förorsakas av gränsöverskridande vattendrag,
- främja rationell användning av vattenresurserna i gränsöverskridande floder i överensstämmelse med bestämmelserna i konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar,
- främja ett effektivt skydd av flora och fauna i de gränsöverskridande flodernas mynningar i respektive territorier.

PROTOKOLL**OM ANPASSNING AV DE INSTITUTIONELLA ASPEKTERNA I EUROPAAVTA-
LET OM UPPRÄTTANDE AV EN ASSOCIERING MELLAN EUROPEISKA GE-
MENSKAPERNA OCH DERAS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN, OCH REPU-
BLIKEN BULGARIEN, Å ANDRA SIDAN, FÖR ATT BEAKTA REPUBLIKEN ÖS-
TERRIKES, REPUBLIKEN FINLANDS OCH KONUNGARIKET SVERIGES AN-
SLUTNING TILL EUROPEISKA UNIONEN**

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

avtalsslutande parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,

nedan kallade "medlemsstaterna", och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN
OCH EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade "gemenskapen",

å ena sidan, och

REPUBLIKEN BULGARIEN,

å andra sidan,

SOM BEAKTAR Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Bulgarien, å andra sidan, som undertecknades i Bryssel den 8 mars 1993 och trädde i kraft den 1 februari 1995, nedan kallat Europaavtalet,

SOM BEAKTAR att Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige anslöt sig till Europeiska unionen den 1 januari 1995, och

SOM HAR BESLUTAT att genom ömsesidig överenskommelse avgöra vilka anpassningar av de institutionella aspekterna som skall göras i Europaavtalet för att beakta Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning,

HAR ENATS OM FÖLJANDE

ARTIKEL 1

Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige blir avtalsslutande parter i Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Bulgarien, å andra sidan.

ARTIKEL 2

De på finska och svenska upprättade versionerna av texten till Europaavtalet, inbegripet de bilagor och protokoll som utgör en integrerad del av detta, skall, liksom de förklaringar och skriftväxlingar som utgör bilagor till slutakten, ha samma giltighet som originaltexterna. Texten till de finska och svenska versionerna av det nämnda Europaavtalet bifogas detta protokoll.

ARTIKEL 3

Detta protokoll, som utgör en integrerad del av Europaavtalet, skall godkännas av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras

egna förfaranden. De avtalsslutande parterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta protokoll.

ARTIKEL 4

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att de avtalsslutande parterna underrättar varandra om att de förfaranden som avses i artikel 3 har slutförts.

ARTIKEL 5

Generalsekretariatet vid Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta protokoll.

ARTIKEL 6

Detta protokoll upprättas i två exemplar på danska, engelska, finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska, tyska och bulgariska språken, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Som skedde i Bryssel den trettionde juni nittonhundranittionio.